

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET

MAANDBLAD

MINISTERIE VAN OORLOG

EN VAN HET

KONINKLIJK NED. INDONESISCH LEGER

Directeur: J. MOORMAN, Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie b.d.
Hoofdred.: M. R. H. CALMEYER, Generaal-Majoor v. d. Generale Staf
Red.: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Luit.Kol. v. d. Gen. Staf
A. L. VAN DEN BERGE, Majoor v. d. Gen. Staf, Secretaris
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf K.N.I.L.
C. J. M. NASS, Majoor-vlieger
A. T. J. BOESTER, Hoofd Krijgsgeschiedkundige Sectie van
de Gen. Staf van het K.N.I.L.

118de JAAR

Nr. 4

April 1949

Nadruk
verboden

Abonnement f 3.- per kwartaal, Overzeese Gewesten en Buitenland f 15. p. jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN^{ns} PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

Nederland's Verdediging tegen de Duitse Aanval XXVI 186

Officiële Mededelingen van het K.N.I.L.

De strijd op het eiland Tarakan in Januari 1942 198

Redactioneel Gedeelte.

Boekbesprekingen	207, 215
De betekenis en de waarde van de Geneeskundige Dienst, door Dr H. M. v. d. Vegt, Dir. Off. van Gez. 2e kl., Commandant Depot Geneeskundige Troepen	210
De opleiding van het Militair Geneeskundig Personeel, door H. M. J. Kiviet, Res. Dirigerend Officier van Gezondheid der 3e Kl.	216
Het gebruik van de Artillerie, ingedeeld bij de V-brigade gedurende en na de politionele actie, door W. A. Schouten, Luitenant- Kolonel der Art. B.A.C. V-brigade en H. B. Evers, Kapt. Toeg. B.A.C. V-Brigade	225
Het Bataljon Infanterie in het Gevecht, door J. H. Couzy, Luitenant-Kolonel van de Gen. Staf, Leraar aan de Hogere Krijgsschool	237
Uit de Buitenlandse Vakpers	244

DE MILITAIRE SPECTATOR

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET

MAANDBLAD

MINISTERIE VAN OORLOG

EN VAN HET

KONINKLIJK NED. INDONESISCH LEGER

Directeur: J. MOORMAN, Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie b.d.
Hoofdred.: M. R. H. CALMEYER, Generaal-Majoor v. d. Generale Staf
Red.: D. A. VAN HILTEN, Generaal-Majoor tit. b.d.
G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY, Luit.Kol. v. d. Gen. Staf
A. L. VAN DEN BERGE, Majoor v. d. Gen. Staf, Secretaris
R. C. SOETBROOD PICCARDT, Maj. v. d. Gen. Staf K.N.I.L.
C. J. M. NASS, Majoor-vlieger
A. T. J. BOESTER, Hoofd Krijgsgeschiedkundige Sectie van
de Gen. Staf van het K.N.I.L.

118de JAAR

Nr. 4

April 1949

Nadruk
verboden

Abonnement f 3.- per kwartaal, Overzeese Gewesten en Buitenland f 15. p. jaar. Losse ex. f 1.25

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS, Zwarteweg 1, Den Haag, Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

Nederland's Verdediging tegen de Duitse Aanval XXVI 186

Officiële Mededelingen van het K.N.I.L.

De strijd op het eiland Tarakan in Januari 1942 198

Redactioneel Gedeelte.

Boekbesprekingen	207, 215
De betekenis en de waarde van de Geneeskundige Dienst, door Dr H. M. v. d. Vegt, Dir. Off. van Gez. 2e kl., Commandant Depot Geneeskundige Troepen	210
De opleiding van het Militair Geneeskundig Personeel, door H. M. J. Kiviet, Res. Dirigerend Officier van Gezondheid der 3e Kl.	216
Het gebruik van de Artillerie, ingedeeld bij de V-brigade gedurende en na de politionele actie, door W. A. Schouten, Luitenant- Kolonel der Art. B.A.C. V-brigade en H. B. Evers, Kapt. Toeg. B.A.C. V-Brigade	225
Het Bataljon Infanterie in het Gevecht, door J. H. Couzy, Luitenant-Kolonel van de Gen. Staf, Leraar aan de Hogere Krijgsschool	237
Uit de Buitenlandse Vakpers	244

Publicaties van Sectie G 8 van het Hoofdkwartier
van de Generale Staf uit het in bewerking zijnde stafwerk

NEDERLAND'S VERDEDIGING TEGEN DE DUITSE AANVAL

De Krijgsverrichtingen op het Zuidfront
van de Vesting Holland (XXVI)

De krijgsverrichtingen in de Alblasserwaard op 12 t.m. 14 Mei.

(Zie schetsen 16 en 17 op de blz. 192-193 en 208-209.)

De terugtocht van de drie detachementen, gevormd uit de overgebleven troepen van de Groep Kil, verliep ongestoord, hoewel volgens mededelingen van bewoners ter plaatse een Duitse gemotoriseerde colonne in de vroege morgenuren van 14 Mei de hefbrug bij Barendrechtseveer overschreed en in de omgeving van Blaak werd opgesteld. Vermoedelijk was dit een Duitse troepenafdeling, die daarheen was gezonden ter beveiliging van de op de weg Dordrecht—Rotterdam bevindende hoofdcolume. In de lucht vertoonde zich weinig Duitse vliegtuigen.

Een critieke toestand ontstond echter bij het veer over het Spui te Hekelingen.

Door de reeds vermelde oorzaken (Zie Deel XXIII) was geen gevolg gegeven aan het verzoek van C.-Groep Kil om overgangsmateriaal bijeen te brengen, teneinde het *detachement* onder bevel van C.-III-28 R.I. te Goudswaard of bij het voetveer N. van Piershil over het Spui te zetten. Toen dit detachement derhalve in de namiddag, na een mars van omstreeks 15 km — die, door de vermoeidheid van de troepen en de noodzaak af en toe vliegerdekking te zoeken, zeer langzaam verliep — Zuidzijde bereikte, bleek het onmogelijk, op een van genoemde plaatsen het Spui over te trekken, terwijl bij het veer te Hekelingen nog een lange colonne op overzetten wachtte. De Detachementscommandant besloot daarop, in afwachting van het vrij komen van het veer, te Zuidzijde tot legering over te gaan en vernam hier in de avond het bericht betreffende het neerleggen der wapens.

Ergoer nog dan het uitvallen van de overgangsmogelijkheid bij Goudswaard of N. van Piershil was de opstopping bij het veer te Hekelingen, veroorzaakt doordat — in strijd met de door C.-Groep Kil gegeven bevelen — de batterijen van 14 R.A. naar het veer waren opgereden en aldaar, met een totale colonnelengte van $\pm 1\frac{1}{2}$ km op de geheel dekkingloze dijken stonden.

In de loop van de morgen bereikten de *detachementen* onder bevel van resp. C.-III-34 R.I. en C.-28-R.I., waarbij ingedeeld I-23 R.A. en

I-II-23 R.A., na marsen van respectievelijk omstreeks 25 en 20 km, het veer en werden zij geleidelijk overgezet, waarmede — daar het veer slechts een capaciteit van 2 à 3 voertuigen per 10 à 15 minuten had — de gehele dag gemoeid was. Vuurdekking tegen luchtaanvallen kon slechts worden verleend door de aanwezige troepenmitrailleurs, zodat het een geluk mocht heten, dat zich vrijwel geen enkel Duits vliegtuig boven het veer vertoonde. Alle aandacht concentreerde zich blijkbaar op Rotterdam, vanwaar in de namiddag zware rookzuilen, veroorzaakt door het bombardement, opstegen.

Bij het vallen van de avond hadden de beide *detachementen* I-23 R.A. hun marsdoelen, respectievelijk Hekelingen en Spijkenisse, grotendeels bereikt en waren daar tot legering overgegaan. I-II-23 R.A., aanvankelijk ingedeeld bij 3 G.B. en na de voortijdige terugtocht van dit bataljon door C.-Groep Kil ingedeeld bij het detachement C.-28 R.I., was echter door C.-3 G.B. — door C.-Groep Spui aangewezen als commandant der opnamestelling — in de loop van de morgen weder onder zijn bevel genomen en West van Klaaswaal in stelling gekomen tot steun dezer stelling. Het veer werd voorts in de loop van de dag overgetrokken door St.K. en A.C.-Groep Kil en I-I-14 R.A. welke batterij bij Zuidland in stelling kwam, terwijl de in de terugtocht van C.-II-23 R.A. betrokken stukken van 2-II-23 R.A. door de enige achtergebleven artillerie officier van die Bt. te Spijkenisse werden verzameld, waar de Bt.C. enige tijd later het bevel weder op zich nam.

In de opstelling der troepen van Groep Spui West van het Spui en in die in de opnamestelling kwam geen wijziging, behoudens dat C.-Groep Spui, die zich in de vroege morgen van 14 Mei weder naar Nieuw-Beyerland had begeven, een sectie van 3-I-39 R.I. en een sectie van I-II-'34 R.I. onder een Res. Kapitein naar Oud Beyerland verplaatste als reserve voor de opnamestelling.

C.-Groep Kil begaf zich in de loop van de morgen met zijn Stafkwartier en het Artilleriecommando naar Heenvliet, waar hij in het Gemeentehuis zijn commando-post vestigde, en deed zijn ondercommandanten vandaar — ter aanvulling en bevestiging van de reeds in het terugtochtsbevel gegeven aanwijzingen — om 17.30 zijn bevel toekomen voor *de organisatie der verdediging van het Spui—Oude Maasfront* (zie Bijlage I).

Zoals hieruit blijkt, nam C.-Groep Kil thans het bevel op zich over alle nog aanwezige troepen uit de Groepen Spui en Kil en verenigde deze tot de *Brigade C*, daarmede het op 12 April verbroken verband dezer brigade herstellende. Zodoende kwam, onder de drang der omstandigheden, ten laatste en helaas te laat de eenheid van commando op het Zuidfront tot stand en konden de overgebleven troepen op rationele wijze worden verdeeld.

De Brigade C. oordeelde het noodzakelijk de zeer vermoeide troepen in de avond van 14 Mei en nacht van 14/15 Mei zoveel mogelijk rust te gunnen, de troepen weder in de hand te doen brengen en de verbanden te doen herstellen. Eén en ander moest geschieden onder dekking van de opnamestelling, die derhalve voorshands gehandhaafd bleef en onder bevel werd gesteld van de voormalige C.-Groep Spui en voorts van de troepen der voormalige Groep Spui aan de Oude Maas (het versterkte 3-I-39 R.I.). Bij de rustende troepen kon worden volstaan met het

plaatsen van wachten met weerstandbiedende taak aan het Spui tegenover Goudswaard, Nieuw-Beyerland en Oud-Beyerland.

15 Mei, 9.00 zou de *hergroepering* een aanvang nemen, welke zodanig moest worden uitgevoerd, dat het Spuifront niet van troepen werd ontbloot.

Het *Spuifront* (14 km) trad onder bevel van C.-28 R.I. en werd verdeeld in twee vakken, rechts het vak Zuidland, links het vak Hekelingen, met als scheidingslijn de lijn Biert — hp. 24 aan het Spui—Oosthoek—Zuidzijde (alles bij rechtervak).

Het *vak Zuidland* (8 km) trad onder bevel van C.-III-28 R.I. met alle nog beschikbare troepen van 28 R.I., zijnde: een stuk der 28 Bt. van 6 veld, 3-II-28 R.I., M.C.-II-28 R.I. (min twee sectiën) en III-28 R.I. (min 3, behoudens één sectie, en de mitrs. der 3 sectie van de M.C.), totaal derhalve omstreeks een bataljon.

Het *vak Hekelingen* (6 km) trad onder bevel van C.-III-34 R.I., met alle nog beschikbare onderdelen van III-34 R.I., zijnde: Staf, 3e Comp. en M.C. (min een sectie; het restant telde 4 stukken), waarbij later te voegen de 1 Comp., na terugkeer uit de opnamestelling, totaal derhalve voorshands omstreeks 1/3 bataljon, later omstreeks 2/3 bataljon. Vak Zuidland zou *rechtstreeks* worden *gesteund* door 14 R.A. (min III), vak Hekelingen door I-23 R.A.

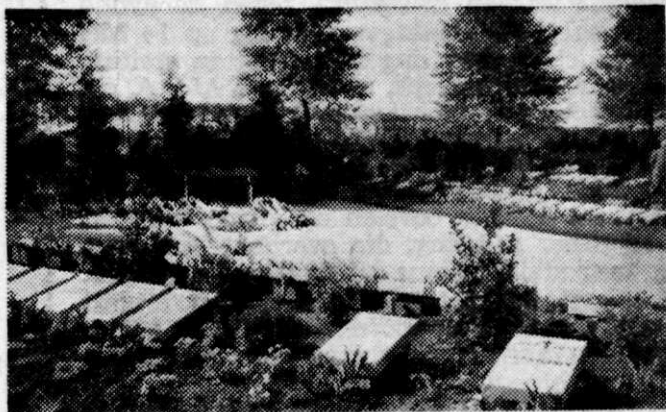
Het *Oude Maasfront* (14 km) kreeg de naam *Vak Spijkenisse* en bleef voorshands toevertrouwd aan 3-I-39 R.I. (min een S.), versterkt met één sectie M.C.-I-39 R.I. en een stuk van 34 C.Mr. en voorts met de beide sectiën uit de voormalige Groep Spui, die zich te Hekelingen bevonden (van 2-I-39 R.I. en van de 39 Res. Grens Comp.). Totaal derhalve voorshands een versterkte compagnie. Het was de bedoeling van de Brig.C., na het terugnemen van de opnamestelling het vak Spijkenisse door een bataljon te doen bezetten. Voor rechtstreekse steun werd aangewezen II-23 R.A.

De troepen van de voormalige Groep Spui op het Eiland Voorne, West van het Voornse kanaal, bleven, onder bevel van de Res. Majoor, C.-*vak Hellevoetsluis*, belast met het beletten van vijandelijke landingen op het Zeefront (\pm 20 km) en het in eigen handen houden van het veer te Brielle. In totaal hadden deze een sterkte van één compagnie en een sectie zw.mitr.

Ook de *kustbatterijen* behielden hun taak.

Uit het onder de voormalige Groep Spui ressorterende *bruggenhoofd Willemstad* waren sedert uren geen berichten ontvangen. Zoals later bleek, had de Res. Kapitein Commandant zich omstreeks 11.30 met zijn resterende troepen I-I-39 R.I. (min een S.) en M.C.-I-39 R.I. (min 2½ S.), onder de dreiging van een luchtbombardement en zonder uitzicht op hulp, aan de commandant van een Duitse pantserwagenafdeling overgegeven, terwijl de rest van de bezetting op last van een Franse Commandant een opdracht bij Dinteloord heeft uitgevoerd en daarna in Z. richting is teruggetrokken.

De Commandant der opnamestelling (omstreeks 1½ bataljon, 1 pioniercomp, en 3 G.B., welk laatste bataljon nog slechts weinig gevechtskracht bezat) kreeg opdracht, onverwijld *verkenningen* door middel van rijwielpatrouilles aan te zetten naar de Kil en, mocht geen vijand van betekenis de Kil hebben overschreden, Strijensas, de Wacht bij Mook-

Afb. 15 Alg. Begraafplaats Dordrecht

Afb. 17 Begraafplaats Dubbeldam

Afb. 16 Alg. Begraafplaats Maerdijk

hoek, 's-Gravendeel, Puttershoek en Heinenoord door *staande wielrijderspatrouilles* te doen bezetten.

Indien de opnamestelling op last van de Brig. C. zou worden ontruimd, moest te Nieuw-Beyerland een *bruggehoofd* Oost van het Spui worden vastgehouden, aangezien de Brig. C. zich de mogelijkheid van een uitbreken in oostelijke richting wilde voorbehouden. De sterkte van dit bruggehoofd was nog niet vastgesteld, doch door de Brig. C. gedacht als omstreeks een versterkte compagnie.

Na de voltooiing der hergroepering en het ontruimen van de opnamestelling zou, bij vorenstaande troepenindeling, nog een *brigadereserve* kunnen worden afgezonderd van omstreeks een bataljon, welke de Brigade C. voornemens was te Abbenbroek te plaatsen.

Op grond van de hem reeds mondeling verstrekte aanwijzingen had de Brig. A.C. reeds in de loop van de middag bevelen gegeven voor het weder gevechtsklaar maken der *artillerie*. Te 15.30 en 15.45 gingen de bevelen uit aan Cn.-I en II-23 R.A. C-I-23 R.A. werd geheel in beslag genomen door het overzetten en de legering zijner afdeling, die (behou-

dens één batterij, die nog moest worden overgezet) tegen de avond Hekelingen bereikte en kon derhalve de stellingverkenning op 14 Mei niet meer voltooien, zodat de afdeling deze dag niet meer in stelling kon komen. Daar C.-II-23 R.A. onvindbaar bleek, werd C.-25 Afd. A, die zoals in Deel XXIII is medegedeeld, eigenmachtig op Hellevoetsluis was teruggetrokken, als wvd C.-II-23 R.A. aangewezen. De 2e Bt. dezer afdeling kwam West van Spijkenisse in stelling, de 1 Bt. werd uit de opnamestelling aangetrokken doch moest het veer bij Hekelingen nog over. Te 16.50 kreeg C.-14 R.A. de vereiste bevelen op grond waarvan I-1-14 R.A., de enigste batterij dezer afdeling, die over het veer was, voor het vallen van de avond haar stellingname bij Zuidland voltooide.

De *Brig. munitietrein* werd opgesteld bij Abbenbroek. Van hieruit werden de batterijen van 23 R.A. van munitie voorzien, terwijl de infanterie op een aldaar in te richten aanvullingsplaats voor infanteriemunitie werd aangewezen.

Aanraking met de vijand bestond op 14 Mei slechts bij de brug te Spijkenisse. Na de weinig geslaagde verkenningspatrouille, die hier 13 Mei op de noordelijke Oude Maasoever was ondernomen (Zie Deel XIII), boden drie soldaten zich aan, nogmaals een verkenning te ondernemen. Zij staken 14 Mei omstreeks 11.00 de Oude Maas over en keerden tegen middernacht van 14/15 Mei — niet wetende dat inmiddels de vijandelikheden waren gestaakt — met belangrijke gegevens over 's vijands opstelling terug.

Onder al de werkzaamheden, verbonden aan het opnieuw stelling nemen herleefde de hoop, dat de brigade, indien de critieke dag der hergroepering op 15 Mei zou worden doorstaan, op 16 Mei weder in staat zou zijn op het nieuwe front krachtig weerstand te bieden.

Aan deze verwachting werd echter de bodem ingeslagen door het verpletterende bericht omtrent het neerleggen der wapens, dat 14 Mei omstreeks 19.00 door de radio werd opgevangen. De Brig.C. wilde aanvankelijk aan dit bericht, noch ook aan de daarop volgende radiorede van de O.L.Z., geloof schenken en deed te Heenvliet de lichten, die op last van het Gemeentebestuur waren ontstoken, weder doven. Het onvermijdelijke moest echter worden aanvaard, toen de C.Vg.H. — wiens stem duidelijk werd herkend — telefonisch de juistheid van een en ander bevestigde.

In de vroege morgen van 15 Mei nam de Brig.C. contact op met de commandant der Duitse compagnie, die zich tegenover de brug bij Spijkenisse bleek te bevinden (Hauptman d.R. B ö h m e) en begaf zich vervolgens met zijn Chef van de Staf en bedoelde Duitse officier naar de commandopost der 7 Vliegerdivisie te Rijsoord. Hier werden aanwijzingen ontvangen omtrent de verzameling der troepen op het Zuidfront, welke moest geschieden tussen het Spui en het Voornse Kanaal, terwijl later aanwijzingen volgden over het trieste werk der inlevering van wapens, munitie, uitrusting, voertuigen en paarden, die de eerstvolgende negen dagen te Spijkenisse geschiedde. Aan de officieren werden de blanke wapenen gelaten.

De Brig. C. richtte op 15 Mei de volgende *dagorder* tot de troepen onder zijn bevel.

„Na deze vijf dagen, die wij tezamen hebben doorgemaakt en die ons „ongetwijfeld nimmer uit de gedachte zullen gaan, is het mij een behoefte enkele woorden tot U te richten.

„Nederland heeft de eerste stoot opgevangen van een geweldige „krijgsmacht. In tegenstelling tot hetgeen werd verwacht, is vrijwel „iedere geallieerde hulp uitgebleven.

„Daardoor was niet alleen de overmacht op de grond verpletterend, „maar had de vijand het algehele meesterschap in de lucht. Hiervan „heeft hij gebruik gemaakt, om Rotterdam te bombarderen en te drei- „gen met de vernieling van Utrecht.

„Teneinde de algehele ondergang van ons land te voorkomen heeft de „O.L.Z., zoals U bekend is, besloten de ongelijke strijd te staken.

„Ik heb van Duitse officieren, waarmede ik een bespreking moest „houden, vernomen, dat zij groot respect hadden voor de wijze waarop „ons leger zich heeft verdedigd.

„De officers zijn dan ook niet voor niets gebracht. De herinnering, dat „wij ons niet zonder meer onder de voet hebben laten lopen en alleen „voor een geweldige overmacht zijn bezweken, zal ons Volk de kracht „geven om de achting voor zich zelf te behouden en zich eenmaal weer „op te heffen.

„De vier dagen van strijd hebben niet alleen moed en doorzettings- „vermogen te zien gegeven, maar ook ogenblikken van zwakheid en zelfs „daden van lafheid.

„Het vijandelijk vuur heeft het kaf van het koren gescheiden.

„Ik hoop, dat er nog gelegenheid zal zijn, zij die hebben uitgeblonken, „te belonen en zij die hun plicht hebben verzaakt te straffen.

„De grootste beloning zal echter ongetwijfeld zijn zelf de overtuiging „te bezitten zijn plicht ten volle te hebben vervuld.

„Wie deze overtuiging bezit kan ook in de moeilijke dagen, die ons „wachten, fier het hoofd opheffen en behoeft de ogen voor niemand „neer te slaan.

„Naar een ieder, die dit van zich zelf kan zeggen, gaat mijn dank „uit.

LEVE HET VADERLAND.”

Nabeschouwing.

Overzien wij thans het geheel van de in het voorgaande beschreven krijgsv verrichtingen op het Zuidfront van de Vesting Holland, dan kunnen daarbij *drie fasen* worden onderscheiden.

1e. *De overvalling*, die de Duitsers het bezit verzekerde van de drie belangrijke rivierovergangen op de as Moerdijk—Dordrecht—Rotterdam, hen daarmede de weg banende naar het hart van de Vesting Holland, en voorts van het vliegpark Waalhaven, dat hun veroorloofde, verdere strijdkrachten in de rug van het Zuidfront af te zetten (10 Mei).

2e. *De Nederlandse pogingen aan de Duitsers het vliegpark Waalhaven, zomede het bezit der rivierovergangen te ontrukken* (10-13 Mei).

3e. *De opmars van een Duitse pantserdivisie* (13 Mei), *gevolgd door een infanteriedivisie* langs de as Moerdijk—Dordrecht—Rotterdam en *het terugtrekken der Nederlandse troepen* op het Zuidfront achter de Merwede en het Spui (nacht 13/14 Mei en 14 Mei).

Het slagen van de overvalling moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan het feit, dat er van Nederlandse zijde niet op was gerekend, dat Duitse strijdkrachten van een dergelijke sterkte (op het Zuidfront

een divisie, met een zeer sterke vuurkracht) verrassend uit de lucht zouden worden neergelaten en afgezet¹⁾. De Duitse onderneming werd begunstigd, doordat — in verband met het vorenstaande — de brug voor gewoon verkeer te Willemsdorp door de O.L.Z. was beschouwd als in tweede linie te liggen en derhalve nog niet was voorzien van elektrische ontstekingsmiddelen en het Zuidfront door C.Vg.H. als niet rechtstreeks bedreigd werd beschouwd en derhalve op 9 Mei niet was gealarmeerd. Voorts waren de luchtdoelbestrijdingsmiddelen te zwak²⁾ om de aangevallen objecten daadwerkelijk te kunnen beschermen.

Het mislukken der van Nederlandse zijde ondernomen tegenaanvallen (II-28 R.I., 3 G.B., 6 G.B., Lt.Div.) is vooral te wijten aan de omstandigheden, dat de Nederlandse troepen als geheel genomen, wat betreft aanvoering, opleiding en uitrusting (gemis aan pantsermateriaal), niet voor de aanval geschikt waren en vooral daarop geestelijk niet waren voorbereid. De tijd heeft ontbroken, om de troepen oorlogservaring te geven en aan de indrukken van de moderne oorlog te gewennen. Hierbij komt nog, dat de aanvallen ten dele onder moeilijke omstandigheden en in zeer moeilijk terrein (polderterrein, Dordrecht) moesten worden ondernomen. Tot het noodlottig verloop dezer aanvallen hebben in hoge mate bijgedragen 's vijands volkomen meesterschap in de lucht, gepaard aan het ontbreken van luchtdoelbestrijdingsmiddelen bij de troepen, waardoor deze weerloos werden prijs gegeven aan 's vijands duikbomaanvallen en in laatste instantie het optreden van 's vijands pantser-troepen. Voorts hebben de door de vijand toegepaste ongeoorloofde krijgslisten (voor zich uit drijven van krijgsgevangenen, misbruik van witte- en Nederlandse vlaggen) en de „verraad-psychose” (Dordrecht) belangrijk tot ondermijning van het moreel bijgedragen.

Tenslotte heeft het gemis aan een eenhoofdig commando op het Zuidfront, waardoor vier commandanten (C.-Groep Kil, C.-Groep Spui, C.Lt. Div., Kantonnementscommandant Dordrecht) naast elkaar optraden, een economisch gebruik der beschikbare krachten in de weg gestaan.

Des te hoger moet het worden aangeslagen dat, ondanks dit alles, niettemin op verscheidene plaatsen vastberaden en met ere is gestreden. Aan Nederlandse zijde sneuvelden op het Zuidfront (Waalhaven niet medegerekend) voor Koningin en Vaderland 232 man en werden ruim 500 man gewond, waarvan tenminste 31 man na 15 Mei aan de bekomen verwondingen zijn overleden. Het totaal aantal doden bedraagt dus tenminste 263 man, w.o. 19 officieren en 8 adjudant-onderofficieren, vaandrags en kornets, dat der gezamenlijke verliezen omstreeks 750 man. De Duitse verliezen zijn dezerzijds niet bekend. Van Duitse zijde werd echter vernomen dat, in het bijzonder door het artillerievuur uit de Groep Kil, zware verliezen zijn geleden.

Met het, door de in het Zuidfront geslagen en opgehouden bres, in de Vesting Holland binnendringen van een pantserdivisie en een infanteriedivisie, gepaard aan de omstandigheid, dat de bruggen over de

¹⁾ „Voor de eerste maal werden valschermjagers en luchtlandingstroepen in grote stijl ingezet” (Gen.-maj. Emil Pashek in het Juni nr. van de „Militärwissenschaftliche Mitteilungen” 1940).

²⁾ In het bijzonder door het (behoudens bij Waalhaven) ontbreken van licht luchtdoelgeschut, geschikt om op te treden tegen laagdalende en landende vliegtuigen.

Oude Maas te Rotterdam onvernield in 's vijands handen waren, was *het pleit voor de Vesting Holland beslist.*

Ook zonder het bombardement van Rotterdam, dat het noodlottig einde verhaastte, is het nauwelijks aan te nemen, dat de in het inwendige van de Vesting Holland beschikbare troepen er in zouden zijn geslaagd, deze overmacht, gesteund door overmachtige luchtmacht, te weerstaan.

Als geheel genomen moet worden vastgesteld, dat op het Zuidfront, evenals elders, de fouten en tekortkomingen, begaan in ruim 100 jaren van vrede en welvaart, zich hebben gewroken. 1672 heeft zich herhaald, doch de snelheid der moderne aanvalsmiddelen liet ditmaal geen tijd, het verzuimde tijdens de oorlog in te halen.

Slechts door dit te onderkennen en te erkennen mag worden gehoopt, dat de bittere les niet zonder vrucht zal zijn.

C.Brigade C.
Nr. 1 B.

Bijlage I
Cp. 14 Mei 1940
17.30

ALGEMEEN VERDEDIGINGSBEVEL

1. Eigen toestand.

De troepen van de voormalige groep Kil, Vg.H. zijn in de nacht van 13 op 14 Mei en gedurende de 14de Mei over het pontveer van Nieuw Beyerland teruggetrokken op het front het Spui van uitmonding in het Haringvliet tot Oud Beyerland-Oude Maas tot Vondelingenplaat.

Dit front zal hardnekkig worden verdedigd. In de lijn Numansdorp, Klaaswaal, Stougiesdijk—Goidschalxoord bevindt zich een achterhoedestelling bezet door delen van 3 G.B. en enkele onderdelen van Groep Spui. Deze achterhoedestelling staat onder bevel van de voormalige commandant van Groep Spui en heeft bevel tot nader order stand te houden.

De troepen van de voormalige Groep Spui zijn onder bevel getreden van C.-Brig.C. Alle nog beschikbare troepen van de voormalige groepen Kil en Spui vormen thans Brigade C onder mijn bevel. De troepen van de voormalige Groep Spui op het eiland Voorne, West van het Voornsche Kanaal, staan onder bevel van de Majoor G. en hebben tot taak vijandelijke landingen te beletten en het veer bij Brielle aan beide zijden in eigen handen te houden.

2. Indeling van het front.

Het *Spuifront* treedt 15 Mei, 9.00 onder bevel van C.-28 R.I. en wordt verdeeld in twee vakken. Scheidingslijn tussen de vakken: De lijn Biert (bij rechter) — hp. 24 aan het Spui — Oosthek (bij rechter — Zuidzijde (bij rechter).

Rechtvak is *Vak Zuidland* onder bevel van Majoor v. M., aanvankelijk met de op Zuidland gedirigeerde infanterie-

eenheden, na de hergroepering met alle nog beschikbare onderdelen (behoudens de Staf) van 28 R.I.

Linkervak is *Vak Hekelingen* onder bevel van Majoor H., aanvankelijk met alle op Hekelingen gedirigeerde infanterieonderdelen, na de hergroepering met alle nog beschikbare onderdelen van III-34 R.I.

Het *Oude Maasfront* treedt voorlopig onder bevel van de commandant van het versterkte 3-I-39 R.I., versterkt met de compagnie van Groep Spui, welke zich thans te Hekelingen bevindt en draagt de naam *Vak Spijkenisse*.

Tot 15 Mei 9.00 voert C.-28 R.I. het bevel over dit vak met als troepen de op Spijkenisse gedirigeerde infanterieonderdelen met het versterkte 3-I-39 R.I.

3. Opdrachten vakcommandanten.

Op het Spuifront worden op 14 Mei en gedurende de nacht van 14 en 15 Mei uitsluitend wachten met weerstandbiedende taak geplaatst tegenover Goudswaard, Nieuw Beyerland en Oud Beyerland.

Voor het overige moet de troepen zoveel mogelijk rust worden gegund en moeten de verbanden wederom worden geordend en de troepen in de hand gebracht. Op het front Oude Maas moeten maatregelen worden getroffen om vijandelijke overgangspoging af te wijzen met zwaartepunt bij Spijkenisse.

Zodra mogelijk moet aldaar een klein bruggehoofd op de oostelijke Maasoever worden gevormd. Op 15 Mei moeten op het Spuifront de troepen opnieuw worden ingedeeld en daarbij alle onderdelen van 28 R.I. (behoudens de Staf) worden gedirigeerd op Zuidland, alle onderdelen van III-34 R.I. op Hekelingen en de compagnie van de voormalige Groep Spui uit Hekelingen op Spijkenisse. Een en ander nader te regelen door C.-28 R.I. die zich daartoe persoonlijk naar de vak Cn. moet begeven. Deze troepenuitwisseling zodanig te doen geschieden, dat het Spuifront niet van troepen wordt ontbloot.

Voor het overige treffen de Vak Cn. op het Spuifront op 15 Mei de nodige maatregelen om dit front op mijn nader bevel te kunnen bezetten en ter verdediging in te richten.

4. Artillerie.

Rechtstreekse steun vak Zuidland: 14 R.A. (min III)

Rechtstreekse steun Vak Hekelingen: I-23 R.A.

Rechtstreekse steun Vak Spijkenisse: II-23 R.A.

De kustbatterijen op het eiland Voorne behouden hun oorspronkelijke opstelling en taak. De Artillerie moet zo snel mogelijk tot vuren worden gereed gemaakt en bericht mij, wanneer zulks is geschied.

5. Achterhoedestelling.

De troepen in de achterhoedestelling staan onder bevel van de voormalige commandant van Groep Spui met Cp. te Nieuw Beyerland, en houden tot mijn nader bevel stand.

Onverwijld verkenningen per rijwiel aanzetten naar de Kil en mij berichten:

- a. Of vijand van enige betekenis de Kil dan wel de Oude Maas ten oosten van de achterhoedestelling heeft overschreden;
 b. Indien zulks het geval mocht zijn, waar deze vijand zich bevindt, vermoedelijke sterkte en wijze van optreden

Ik verwacht van deze verkenning in de vroege morgen van 15 Mei het eerste bericht telefonisch via C.-Groep Spui en vervolgens schriftelijk. Indien geen vijand van betekenis ten Westen van de Kil mocht zijn, moeten Strijensas, De Wacht bij Mookhoek, 's-Gravendeel, Puttershoek en Heinenoord door staande wielrijderspatrouilles worden bezet.

Indien ik bevel geef de bezetting der achterhoedestelling terug te trekken, zal zulks geschieden via Nieuw Beyerland naar Abbebroek. In dit geval moet uit delen der achterhoedestelling te Nieuw-Beyerland een bruggehoord worden ingericht.

6. Munitie.

De artillerie ontvangt door mijn zorg aanvulling van munitie. Voor de infanterie wordt een aanvullingsplaats ingericht te Abbebroek.

7. Verbindingen.

De Verbindingsafdeling Brig.C. verbindt mijn Cp. met die van C.-28 R.I. en — voor wat betreft het Spuifront via C.-28 R.I. — met de Vak Cn., en voorts met C.-voormalige Groep Spui en met de Bat.C. op Voorne.

8. Commandoposten.

Mijn commandopost en die van Brig.A.C. te Heenvliet. Ik verwacht zo spoedig mogelijk opgave van de Cpn. der Ondercommandanten.

De Kolonel
 C.-Brig.C.,

Verzendlijst:

Aan: ter uitvoering:

C.-28 R.I. thans te Spijkenisse	ex.nr. 1
Maj. v. M. te Zuidland	ex.nr. 2
Maj. H. thans te Hekelingen	ex.nr. 3
Voorm. C.-Groep Spui thans te Nieuw Beyerland	ex.nr. 4
C.-Troepen op Voorne te Nieuwen Hoorn	ex.nr. 5
C.-3-I-39 R.I. te Spijkenisse	ex.nr. 6
Brig.A.C.	ex.nr. 7
C.-14 R.A.	ex.nr. 8
C.-I-23 R.A.	ex.nr. 9
C.-II-23 R.A.	ex.nr. 10
ter inlichting aan: C.Vg. Holland	ex.nr. 11 en 12

Zie voor schets 17 blz. 208-209.

Einde van de Off. Mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

van het

Kon. Nederl. Indonesisch Leger

DE STRIJD OP HET EILAND TARAKAN IN JANUARI 1942

Bijlage: Een overzichtskaart

I. Inleiding.

Tarakan ontleent zijn betekenis aan het feit, dat aldaar op betrekkelijk geringe diepte (50—300 m) olie wordt aangetroffen, welke zonder raffinage geschikt is om als stookolie te worden gebruikt.

Toen het aldaar door de B.P.M. gevestigde bedrijf zich hoe langer hoe meer ging ontwikkelen en in de loop van de jaren meer en meer rekening moest worden gehouden met de mogelijkheid van agressieve bedoelingen van Japan, werd het niet langer verantwoord geacht om deze belangrijke oliebron onverdedigd te laten.

In 1923 werd besloten om op dit eiland een compagnie infanterie, versterkt met enige secties mitrailleurs te legeren, met de bedoeling om bij een onverhoedse aanval de vernieling van de oliebronnen en de tot het bedrijf behorende installaties te dekken. Zodra de internationale toestand daartoe aanleiding zou geven waren voorbereidingen getroffen om de sterkte van dit zwakke detachement op te voeren tot een bataljon. Dit z.g. Versterkingsdetachement, dat op Java werd gevormd, is in 1933, toen enige spanning in de Pacific was waar te nemen, naar Tarakan gezonden en werd na een 4-tal maanden, toen het gevaar was geweken, weer naar Java teruggenomen.

Inmiddels was de Commissie Verdediging Oliehavens 1930 ingesteld, met de bedoeling om de verdediging van de in Ned. Indië aanwezige belangrijke oliehavens, in nadere beschouwing te nemen. Vanzelfsprekend kwam deze Commissie tot de conclusie, dat een permanente bezetting van Tarakan door een grotere troepenmacht dan 1 compagnie beslist noodzakelijk was. Het zou echter nog tot 1934 duren, voordat tot het brengen van de bezetting van Tarakan op 1 bataljon met hulpwapens werd overgegaan.

Alvorens tot het vermelden van de uiteindelijke troepensterkte over te gaan zal een korte beschrijving van het eiland Tarakan met het daar gevestigde oliebedrijf worden gegeven.

II. Korte beschrijving van het eiland.

Van het eiland is slechts een zeer klein gedeelte ten bate van de olieproductie tot ontwikkeling gebracht, terwijl de rest in zijn natuurlijke wilde staat is blijven verkeren.

Als voornaamste boorterrein moet dat van *Pamoesian* worden genoemd, waar ongeveer 700 producerende putten werden aangetroffen. In de omgeving van dit belangrijke terrein was de plaats *Tarakan* tot ontwikkeling gekomen, daar werden de wooncentra van de Europese B.P.M.-employé's en van de Chinezen aangetroffen.

Van veel minder betekenis was het *Djoeata* boorterrein, dat ten Westen van het midden van het eiland was gelegen.

Op de Zuidkust te *Lingkas* waren de haveninstallaties gelegen; alhier werden twee grote steigers en een kleinere steiger voor het Marine vliegkamp aangetroffen.

Het gehele eiland is heuvelachtig, terwijl de kuststroken over het algemeen uit moeras bestaan. Het had dan ook veel zorgen gebaard om op dit eiland een vliegveld te vinden, dat aan de daaraan te stellen eisen voldeed. Het wegennet was slechts zeer beperkt.

Behalve het wegennet in het wooncentrum te *Tarakan* en op het boorterrein *Pamoesian* kan alleen de naar het boorterrein *Djoeata* lopende weg worden genoemd, van welke weg een zijtak naar *Tarakan* liep.

III. Beschikbare troepenmacht.

De troepencommandant te *Tarakan*, de Luit. Kol. der Inf. *S. de Waal*, beschikte op 8 December 1941 over de volgende troepen:

Infanterie.

1 Bataljon, bestaande uit 3 compagnieën en 1 mitr. cie. De vuurkracht was door het indelen van het dubbel aantal automatische wapens belangrijk opgevoerd.

Voorts een detachement ter sterkte van 80 man, ter bemanning van 7 overvalwagens.

De mobiliteit van het bataljon was zeer gering, de treinen waren geïmproviseerd en slechts gedeeltelijk compleet.

Artillerie.

1 kustbatterij van 4 x 7,5 cm L. 55.

2 kustbatterijen van 3 x 7,5 cm L. 40. } ter bewaking van de
mijnenvelden

1 kustbatterij van 4 x 12 cm L. 40.

1 veldbatterij van 3 x 7,5 cm vd.

Deze batterij was niet mobiel. Voorts was voor deze batterij geen bedieningspersoneel beschikbaar.

1 batterij var. 2 x 7 cm L. 14 k.t.l.

Ook deze batterij was niet mobiel en moest wegens gebrek aan artilleristen door infanteristen worden bediend.

Ld. Artillerie.

Behalve over enige secties luchtdoelmitrailleurs van 12,7 mm werd beschikt over:

2 secties van 2 x 4 cm luchtdoelgeschut.

2 secties van 2 x 2 cm luchtdoelgeschut.

Genietroepen.

1 sectie van ± 30 specialisten op vernielingsgebied, welke vernie-

lingsploeg kon worden aangevuld met 40 dienstplichtige B.P.M.-employé's

Legerluchtstrijdkrachten.

4 Brewster Jagers.

Marine.

H.M. Mijnenlegger „Prins van Oranje” en enige patrouille vaartuigen.

Marinevliegdiens.

3 Dornier vliegtuigen en een detachement ter sterkte van 80 man, waarbij ingedeeld 4 mitrailleurs en 2 kanonnen van 3,7 cm (in vaste opstelling op het Lingkas tront).

De totale sterkte bedroeg 1200 à 1300 man, daarboven waren nog ± 2000 Europeanen, Chinezen en Indonesiërs ingeschakeld voor de luchtbeschermingsdienst, brandweer, transportdienst, hulpverplegers en ziekenverplegers.

Sedert Mei 1940 had in verband met de blootgestelde ligging van Tarakan een algehele evacuatie van Europese vrouwen en kinderen plaats gehad, met uitzondering van een 20-tal Europese dames, die als verpleegsters waren achtergebleven, welk aantal in de loop van de maand December 1941 door overkomst van Java op 40 werd gebracht.

Een te Tarakan achtergebleven restant van de gezinnen van de Eur. militairen werd op last van de Troepencommandant op 9 December 1941 naar Java geëvacueerd.

IV. Voorbereidende maatregelen.

De troepencommandant te Tarakan had in verband met de aan hem verstrekte opdracht, t.w.:

- a. het waarborgen tot elke prijs van een volledige vernieling van de olieboorterreinen en de zich daarop bevindende installaties ingeval van een vijandelijke aanval, teneinde de vijand het gebruik daarvan te ontzeggen,
- b. na het volbrengen van de onder a vermelde taak met de resterende troepen terugtrekken naar het vliegveld, teneinde dit zo lang mogelijk in ons bezit te houden.¹⁾

de volgende maatregelen genomen:

De aard van het terrein, heuvelachtig, bedekt en moerassig, sloot mede in verband met het veiligstellen van de vernielingen en het feit, dat de uitrusting van de troepen niet op beweeglijk optreden van de troepen was berekend, een offensief optreden uit.

Volstaan diende te worden met de aanleg van verschillende stellingen, waaruit de vijandelijke opmars zolang moest worden vertraagd, dat voldoende tijd voor de vernieling beschikbaar zou zijn.

Als object van verdediging kwam vanzelfsprekend het boorterrein te Pamoesian en omgeving in aanmerking. Dit boorterrein werd omringd door een stelsel van steunpunten, verenigd in verschillende fronten, t.w.:

¹⁾ Aangetekend wordt dat deze opdracht eerst eind December 1941 werd verstrekt. De voorbereidingen, welke het uitvoeren hiervan mogelijk moesten maken waren eerst in gang op het moment van de Japanse inval.

- a. het Oostfront.
- b. het z.g. Lingkasfront, dat zeer sterk was, aangezien een landing bij Lingkas het meest waarschijnlijk werd geacht in verband met het feit, dat van daar het boorterrein het makkelijkst kon worden bereikt.
- c. het Noordfront.
- d. de verdedigingswerken nabij het vliegveld.

Aan het versterken van bovengenoemde fronten, was in het jaar 1941 koortsachtig gewerkt. Eerst na de val van Nederland werden de gelden nodig voor het opwerpen van versterkingen in ruime mate ter beschikking gesteld, van welke gelegenheid een dankbaar gebruik was gemaakt.

Voorts waren stellingen ingericht voor de infanteriebezettingen, bestemd om de verschillende kustbatterijen te beveiligen, nl. ten behoeve van de mijnversperringsbatterij te Djoeata (4 stukken van 7,5 cm L. 55) in het N. van het eiland en ten behoeve van de 2 kustbatterijen van 3 x 7,5 cm L. 40 bij *Peningki* en de batterij van 4 x 12 cm L. 40 (z.g. Karoengan batterij) op de Z.W.kust van het eiland.

Tenslotte waren versterkingen opgeworpen ter hoogte van *Amal* op de Oostkust van het eiland, bestemd om hierin een sectie infanterie en enkele mitrailleurs op te nemen, teneinde aldaar een eventuele landing te vertragen.

In verband met het tekort aan troepen en aan artillerie moest met deze geringe bezetting van deze voor een landing geschikte kuststrook worden volstaan. Mijnevelden ter afsluiting van het vaarwater naar het havenemplacement Lengkas waren gelegd, uiteraard was een vaargeul opengelaten, welke eerst bij het aftekenen van een aanval, door middel van een zg. sluitversperring zou worden gesloten. Met het oog hierop was H.M. Mijnenlegger „Prins van Oranje” te Tarakan gestationeerd.

V. Actie van de te Tarakan beschikbare legerluchtstrijdkrachten.

Het vliegveld te Tarakan, dat aanvankelijk uitsluitend ten behoeve van het burgerluchtverkeer was aangelegd, behoefde, toen besloten werd om aldaar ook militaire vliegvelden te stationneren, belangrijke verbetering.

In verband met de drassigheid van het terrein werd tot de aanleg van een verharde startbaan overgegaan, zomede stond uitbreiding van het terrein op het programma.

Bij het uitbreken van de vijandelijkheden was de startbaan nog niet bruikbaar, terwijl aan de uitbreiding van het terrein nog moest worden begonnen.

Aanvankelijk waren 3 Glenn Martin Bommenwerpers en 4 Brewster Jagers beschikbaar.

Het terrein bleek echter voor de tweemotorige bommenwerpers te klein, bovendien werd het met het voortschrijden van de regentijd steeds drassiger, in verband waarmede omstreeks half December '41 werd besloten, om de bommenwerpers op het vliegveld Samarinda II (in Midden Borneo) terug te trekken. De Brewster patrouille werd daarentegen versterkt.

De 25e December '41 vond de eerste vijandelijke luchtaanval op het

vliegveld Tarakan plaats en wel door een 4-motorige Japanse vliegboot. Ten gevolge van een te late waarschuwing kwam van de aanval van de patrouille jagers niet veel terecht. Toch wist nog een van onze jagers de vliegboot te treffen. Op de 26e December '41 herhaalde de vijand zijn aanval, maar nu met 7 vliegtuigen. Ook ditmaal werd de vijand niet tijdig gesignaleerd, hetgeen geen verwondering behoeft te baren aangezien de vijandelijke vliegtuigen steeds van overzee naderden. Onze jagers waren nog startende, toen de vijand boven het veld verscheen. Bij het daaropvolgend luchtgevecht gingen 3 van onze jagers verloren.

Het vliegveld Tarakan werd na het gevecht op 26 December niet meer als basis voor onze jagers gebruikt. Door de vele bomkraters was het vliegveld onbruikbaar geworden.

De vijandelijke aanvallen bleven echter voortduren, de bemanning van het nabij het vliegveld opgestelde luchtdoelgeschut weerde zich echter geducht en wist een van de Japanse bommenwerpers neer te schieten.

De troepencommandant had nu nog alleen de 3 Dornier vliegtuigen voor verkenningdoeleinden beschikbaar. Het vliegkamp werd uitsluitend door hen des nachts voor het bijladen van benzine bezocht, terwijl overdag, voor zover niet aan patrouillevluchten werd deelgenomen, de vliegtuigen in de verschillende kreken werden opgeborgen.

De luchtaanvallen namen tegen het einde van December 1941 in hevigheid toe, waarbij echter het kwetsbare tankenpark door de vijand angstvallig werd gespaard; aan het in ongeschonden staat in handen krijgen van de olievoorraden was de vijand kennelijk veel gelegen. Alles wees er op, dat een poging van de vijand om zich van deze belangrijke oliehaven meester te maken, niet lang meer zou uitblijven.

VI. Inzetten van de aanval op Tarakan.

Op 10 Januari ontving de Troepen Commandant, tijdens een luchtalarm, dat die dag ongewoon lang duurde, bericht dat om \pm 9.00 het lichtschip, dat ter hoogte van Tg. Batoe op \pm 10 mijl uit de kust lag, door vliegtuigen werd aangevallen, kort daarop viel de radiografische verbinding met het lichtschip uit.

Om ongeveer 12.00 werd van nabij Tg. Batoe gestationeerde kustwacht bericht ontvangen, dat 4 rookpluimen aan de horizon werden waargenomen, welk bericht kort daarna werd gevolgd door de mededeling dat 4 koopvaarders op \pm 10 mijl uit de kust het anker lieten vallen. Zekerheid omtrent de nationaliteit van de waargenomen schepen werd niet verkregen.

Een door de Commandant van de Maritieme Middelen te Tarakan uitgezonden loods om nadere gegevens te verkrijgen keerde niet terug. Om 14.00 kwam echter een bericht van de kustwacht Tg. Batoe binnen, dat zich meer rookpluimen begonnen af te tekenen; te 15.00 werd alle twijfel weggenomen, aangezien op dat uur een 25-tal schepen w.o. enkele oorlogsschepen door een van de ter verkenning uitgezonden Dorniers werd waargenomen. Na ontvangst van het laatste bericht, was net de Troepencommandant duidelijk, dat een concentratie van vijandelijke schepen aan de Oostkust van het eiland plaats had, met de bedoeling om na een geslaagde landing te trachten de oliebronnen van het eiland

Tarakan ongeschonden in handen te krijgen. Dit diende ten koste van alles te worden voorkomen.

Bij deze bedreiging kon niet op het ontvangen van een machuiging van het Algemeen Hoofdkwartier tot het in werking stellen van het vernielingsschema worden gewacht, weshalve de Troepencommandant aan de cdt. van het vernielingsdetachement opdroeg om te 16.00 met de vernieling van de boorterreinen aan te vangen. Het plan kwam hier op neer, dat de boorpijpen zouden worden gedynamiteerd, hetgeen een ondergrondse ravage zou veroorzaken, waardoor het wederom in productie brengen van dit rijke terrein in de naaste toekomst zou worden belet.

Reeds vóór 10 Januari '42 was men na daartoe ontvangen bevelen van het Algemeen Hoofdkwartier tot het treffen van de laatste voorbereiding, nodig voor een grondige vernieling van de meest producerende putten, overgegaan. Niettemin waren de te verrichten vernielingswerkzaamheden nog zeer omvangrijk, aangezien ook de verschillende pompinstallaties en krachtinstallaties moesten worden vernietigd. De vernielingsploegen waren echter zeer goed getraind, zodat de vernielingen grondig tot uitvoering kwamen. Te 22.00 werd met het in brand steken van de 100.000 tons voorraad stookolie te Lingkas aangevangen, deze kostbare voorraad ging geheel in vlammen op.

Voorts werd door de Troepencommandant bombardement op de vijandelijke vloot aangevraagd.

De stellingen werden inmiddels als volgt bezet:

1 cie + 1 det. van de Marine in het Lingkasfront.

1 cie verdeeld over Djoeata, vliegveld en Noordfront.

Van de 3e cie was 1 sectie opgesteld bij Amal, 1 sectie ingedeeld als dekking van de kustbatterijen aan de Z.W. kust van het eiland en 1 sectie was in de richting van Tg. Batoe gezonden om bij een eventuele landing de vijandelijke opmars naar het boorterrein te vertragen. Het Oostfront was door onderdelen van de Mitr. Compagnie slechts dun bezet. In deze groepering ging het detachement de nacht in met de wetenschap, dat een vijandelijke vloot, waarvan de sterkte op 6 kruisers, 6 torpedobootjagers en 25 transportschepen werd geschat, zich bij het invallen van de duisternis aan de Oostzijde van het eiland had verzameld.

Aan H.M. Mijnenlegger „Prins van Oranje” werd opgedragen om de sluitversperring te leggen, aan welke opdracht in de nacht van 10 op 11 Januari 1942 werd voldaan. Bij een poging om na het volvoeren van deze taak door de vijand heen te breken, ging de mijnenlegger echter verloren.

Op de 11e Januari '42 te 3.00 meldde de commandant van de bij Amal gestationeerde sectie, dat vijandelijke sloepen de kust naderden en dat het vuur hierop werd geopend.

Te 3.30 werd van dezelfde sectiecommandant het bericht ontvangen, dat de vijandelijke sloepen terug waren geweken en nu kennelijk in N. richting opstoomden, waardoor zij buiten het vuurbereik van onze wapens kwamen.

Nadat gebleken was, dat men hier niet met een schijnmanoeuvre te maken had kreeg de sectie Kamal de order om op het O. front terug te vallen; al vechtende heeft deze sectie eerst in de namiddag van de

11e Januari dit front weten te bereiken. Ook van Tg. Batoe werd bericht ontvangen, dat sloepen de kust naderden. De ter versterking van de bezetting uitgezonden sectie inf. + sectie mitr. had, ten gevolge van moeilijkheden ondervonden bij de opmars door het bedekte terrein Tg. Batoe niet meer tijdig kunnen bereiken, in verband waarmee aan de kustwacht te Tg. Batoe opdracht werd gegeven om op bovengenoemde in opmars zijnde afdeling terug te vallen. Tot nu toe waren uitsluitend berichten omtrent de nadering door de vijand van de O. kust van het eiland binnengekomen. De troepencommandant was er echter nog niet van overtuigd, of hij slechts met een schijnlanding had te maken, hij moest rekening houden met de mogelijkheid dat hierna een landing op de Z.W. kust zou volgen. In verband hiermede was hij genoodzaakt om het Lingkasfront, hoewel op het ogenblik niet bedreigd, bezet te houden. Te 6.00 werd de toestand echter duidelijker.

Omstreeks dat uur begon de vijand uit de bedekte rand tegenover het O. front in een breed front te deboucheren. Met de meeste spoed werden nog enkele steunpunten van het O. front, waar enige zwakke punten in voorkwamen, bezet.

De steunpunten op de Z. vleugel van het O. front waren door het wegstromen van de kokende olie grondig vernield, zodoende kon het middelste en belangrijkste steunpunt, dat overigens ook door de vernielingen was beschadigd, betrekkelijk gemakkelijk door de Japanners worden genomen.

Aan het verzoek van de Troepencommandant om onze vliegtuigen in te zetten, had men ten gevolge van slechte weersomstandigheden geen gevolg kunnen geven, zodat deze waardevolle steun moest worden gemist.

De door de vijand uitgeoefende druk nam hoe langer hoe meer toe. Te 10.00 wist de vijand de stelling binnen te dringen, waardoor de toestand kritiek dreigde te worden. Een plaatselijk uitgevoerde tegenstoot om zich wederom in het bezit van het verloren gegane steunpunt te stellen leverde geen resultaat op en kostte ons zware verliezen.

Een van de Compagniescommandanten liet hierbij het leven. Door het inzetten van enkele nog beschikbare afdelingen, o.a. de uit employé's van de B.P.M. bestaande vernielingsploeg, werd een doorbreking van het front voorkomen.

Aangezien tot nu toe aanvallen op het Lingkasfront waren uitgebleven, besloot de Troepencommandant deze stelling, op enkele mitrailleursnesten na, te ontruimen en de bezetting als mobiele reserve te bestemmen.

Deze reserve, gesteund door een batterij 7,5 cm vd werd om ongeveer 13.00 ingezet, teneinde door een omtrekkende beweging de vijand van een door hem bezette heuvel, van waaruit de omgeving werd beheerst, te verdrijven. Deze aanval mislukte, de Ambonnesese soldaten ondergingen hier hun vuurdoop en waren er niet toe te krijgen om, niettegenstaande het door de officieren en onderofficieren gegeven voorbeeld, onder het door de vijand afgegeven vuur voorwaarts te gaan. Deze compagnie rukte niet verder dan de 2e linie van het O. front op en wist zich daar te handhaven.

De in het N. front opgestelde sectie kreeg nu tot opdracht om de N. vleugel van het O. front te dekken. Alle beschikbare troepen waren dus tegen de uit O. richting oprukkende vijand ingezet en reserves

waren niet meer beschikbaar. Te 19.00 wisten de Japanners de N. vleugel te omsingelen en het Noordelijkste steunpunt, zijnde het enige steunpunt van de voorste lijn, dat nog in tact was, te isoleren. De nacht werd dus in een alles behalve gunstige positie ingegaan. In de avond maakte de Troepencommandant zijn plannen voor de volgende dag bekend, welke neerkwamen op een offensieve actie met beperkt doel op het N. front, teneinde de overige troepen in de gelegenheid te stellen op het vliegerterrein terug te trekken, waar zoals de algemene opdracht luidde, uiteindelijk zou moeten worden stand gehouden. Deze actie zou op 12 Januari te 5.15 met alle beschikbare krachten, waaronder te rekenen genie en magazijnsperoneel zomede schrijvers en niet benodigd koksperoneel, worden ingezet. Gedurende de nacht werden de nodige voorbereidingen getroffen, gedekt achter 2e lijn, die slechts hier en daar door een enkelvoudige draadversperring werd beschermd.

Bij de opzet van het plan rekende de commandant er op, dat het Noordelijke steunpunt het tot het aanbreken van de dag zou kunnen houden.

De vijand, die zeer bedreven was in het nachtgevecht, had zich echter een weg door de verschillende versperringen weten te banen en had door het aanwenden van allerlei listen, een grote slachting onder onze troepen weten aan te richten.

Nagenoeg alle militairen opgesteld op de N. heuvel van het O. front waren gesneuveld, zodat van het inzetten van de voorgenomen actie moest worden afgezien. Al spoedig bleek, dat de nog resterende troepen niet bij machte zouden zijn om nog langer de vijand weerstand te kunnen bieden, alleen de bezetting van het vliegveld was nog in tact, doch de weg daarheen werd door de vijand in sterke mate bedreigd. Te 7.30 besloot de Troepencommandant de strijd te staken, een langer voortzetten van de strijd tegen de overmachtige vijand, waarvan de sterkte op 2 Divisies werd geschat, was niet langer verantwoord. Door het uitvallen van de verbindingen, was het niet mogelijk geweest om de bezettingen van de batterijen op de Z.W. kust van het eiland met het verloop van de actie te Tarakan op de hoogte te houden, evenmin had de Troepencommandant een beeld gekregen van hetgeen zich aldaar had afgespeeld. De vijand, die nabij Tg. Batoe was geland had te beginnen met de N. batterij deze in de rug aangevallen; na de vijand belangrijke verliezen te hebben opgelegd, was de bezetting, na de vuurmonden te hebben vernield, op de 2e batterij teruggetrokken, welke ook weer moest worden prijs gegeven.

Uiteindelijk werd de laatste batterij, de zg. Karoengan batterij van 4 x 12 cm bereikt, waar stand werd gehouden. Niet wetende dat de Troepencommandant in de morgen van 12 Januari 1942 tot capitulatie had besloten, werd door deze batterij het vuur op in de richting van het mijneveld opstomende torpedobootjagers geopend, met groot succes, beide vijandelijke schepen verdwenen in de diepte. Toen ook deze batterij werd ingesloten, wist de bezetting na de stukken te hebben vernield, de kust te bereiken en onder de door de Jap bezette batterijen langs, de kampong Peningki te bereiken met de bedoeling om van daar naar Tarakan op te rukken teneinde zich aldaar bij de hoofdmacht te voegen.

Het kostte moeite om hem te overtuigen van het feit, dat de rest van het garnizoen reeds had gecapituleerd.

De batterijcommandant besloot dan ook eerst tot de overgave nadat hem door de Troepencommandant persoonlijk de stand van zaken was medegedeeld.

Een vreselijk lot wachtte deze dappere batterij-bemanning. Aangezien zij na de capitulatie twee schepen van de vijand tot zinken hadden gebracht werden allen enige dagen na de capitulatie door de Japanse Marine ter dood gebracht, niettegenstaande bij de overgave door het Japanse leger lijfsbehoud was toegezegd. En zo kwam aan de heldhaftige verdediging van het eiland Tarakan door een bezetting van ongeveer 1200 man tegen een bijna 20-voudige overmacht een einde.

Het doel, nl. de vernieling van de oliebronnen en het zoveel mogelijk schade toebrengen aan de vijand, was volkomen bereikt.

Einde van de Officiële Mededelingen van het K.N.I.L

Boekbespreking

PHILIPS VAN ALMONDE, ADMIRAAL IN DE GECOMBINEERDE VLOOT,

door Dr A. L. van Schelven. Uitg.
v. Gorcum & Comp. N.V. te Assen.
Prijs f 5.90 ingen.

Dit Academisch Proefschrift Vrije Universiteit van Dr A. L. van Schelven behandelt op duidelijke en uiteraard rijk gedocumenteerde wijze het leven en met name de diensttijd van Admiraal van Almonde (1644—1711) van de Staatse Vloot en het trekt vooral de politiek-maritieme verwickelingen van de Republiek gedurende de laatste helft van de 17e en de eerste jaren van de 18e Eeuw binnen de kring van zijn beschouwingen. Duidelijk en begrijpelijk wordt de figuur getekend van Admiraal van Almonde, de door de bijzondere omstandigheden weinig op de voorgrond getreden opvolger van Admiraal de Ruyter, die nochtans in de periode, waarin de Republiek, hoewel haar machtslijn reeds dalende was, zeer zeker nog een belangrijke rol speelde, grote hoedanigheden op maritiem-technisch en strategisch gebied aan de dag legde. Onderwerpeijk tijdperk is gekenmerkt door het optreden van de gecombineerde Engels-Staatse Vloot, waarvan van Almonde vrijwel onafgebroken het Staatse gedeelte commandeerde.

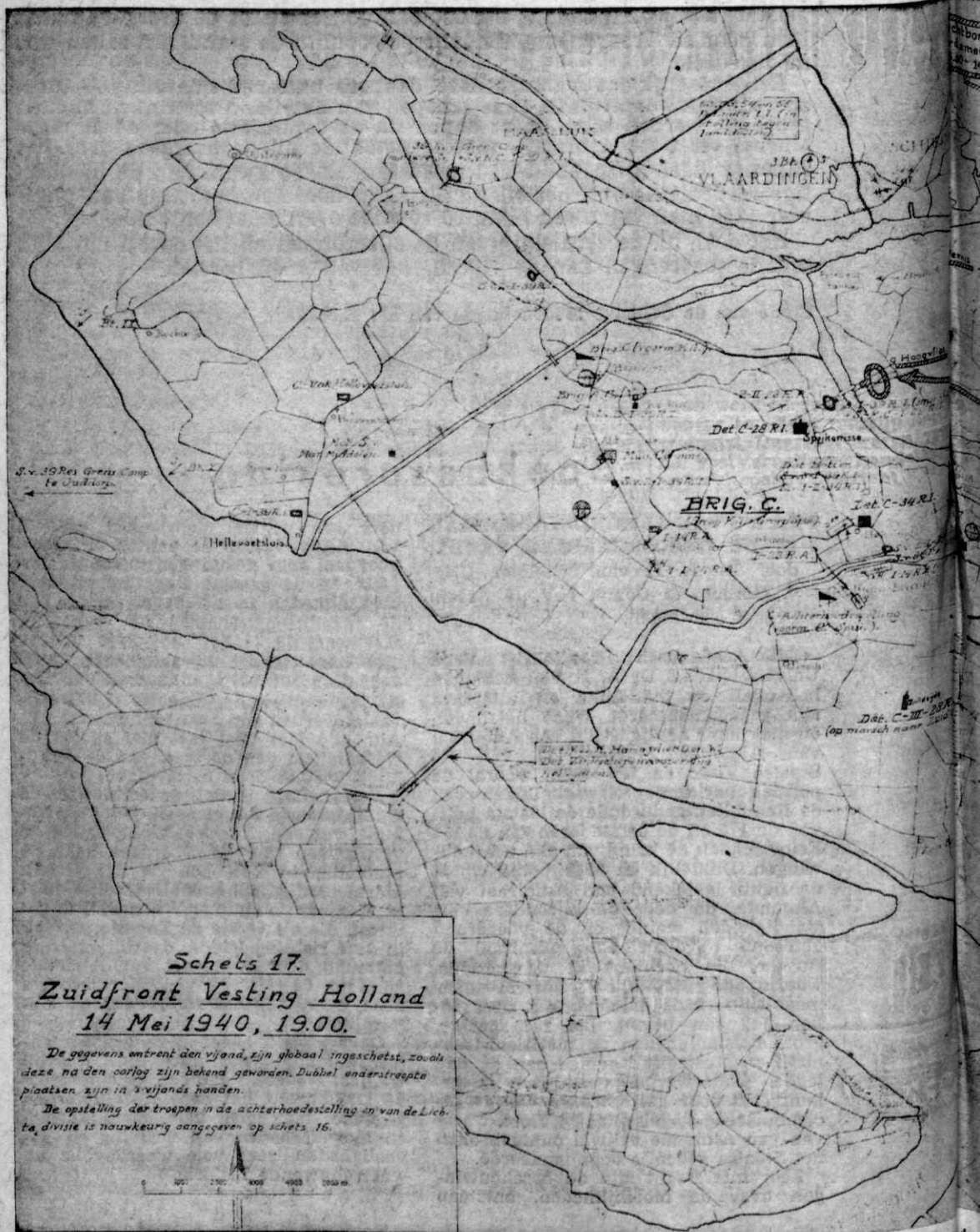
Zeer interessant zijn de beschouwingen over de moeilijkheden, ontstaan

door een vrijwel doorlopend verschil van inzicht tussen de politici en vlootvoogden, door wrijvingen tussen de Engelse en de Staatse Regering en door moeilijkheden in de bevelvoering van de bondgenootschappelijke zeemacht. Merkwaardig is het, dat deze laatste, met haar talloze gevoeligheden, juist door de goede verstandhouding van van Almonde met de Engelse admirals, veelal werden ondervangen, waarbij van Almonde met veel tact met succes de waardigheid van de vlag van de Republiek wist te doen eerbiedigen.

Van belang is dat gedeelte van de studie, waarin het streven, het zwaartepunt van de Engelse vlootpolitiek te verplaatsen van de Noordzee naar de Middellandse Zee, aan de dag treedt. Merkwaardig is het wel, dat het juist de Koning-Stadhouder Willem III is geweest, die als eerste de Engelse politiek in deze richting leidde, daarbij krachtig gesteund door Admiraal van Almonde en door de Hertog van Marlborough, doch veelal tegengewerkt door de Admiraliteit.

Ongetwijfeld bevat deze gedocumenteerde studie voor deze tijd, waarbij wellicht wederom aan een gecombineerde strijdmacht het aanzijn zal worden gegeven, met haar vele moeilijkheden en mogelijkheden van wrijving en gevoeligheden, zeer vele waardevolle en waarschuwendende historie.

H.

Schets 17.
Zuidfront Vesting Holland
14 Mei 1940, 1900.

De gegevens omtrent den vijand, zijn globaal ingeschetst, zowal deze na den oorlog zijn bekend geworden. Dubbel eenderstreepte plaatsen zijn in vijands handen.

De opstelling der troepen in de achterhoedeopstelling en van de Lichte divisie is nauwkeurig aangegeven op schets 16.

DE BETEKENIS EN DE WAARDE VAN DE GENEESKUNDIGE DIENST

*door Dr H. M. VAN DER VEGT, Dir. Off. v. Gez. der 2e Kl.,
Commandant Depot Geneeskundige Troepen.*

Het tachtigjarig jubileum van het Korps Geneeskundige Troepen geeft aanleiding eens na te gaan, welke plaats aan dat onderdeel in een modern leger behoort te worden toegekend.

Bij deze herdenking zou men licht komen tot een historisch overzicht, beginnende in het grijs verleden om de ontwikkeling van de geneeskundige dienst te schetsen en daarna aan te tonen, dat zonder geneeskundige dienst en de daarvoor onmisbare geneeskundige troepen een moderne oorlogvoering ondenkbaar is.

Ik wil dit platgetreden pad gaarne vermijden en in plaats daarvan enkele punten releveren, die bij de lezer hopelijk hetzelfde begrip en dezelfde sympathie zullen verwekken, die uit een breedvoerig betoog zouden kunnen ontstaan.

Hier te lande neemt het Korps Geneeskundige Troepen niet dezelfde plaats in in het grotere geheel van de Geneeskundige Dienst als in andere landen. In Engeland b.v. omvat het Royal Army Medical Corps niet alleen het personeel beneden de rang van officier, maar ook alle officieren van Gezondheid beneden de rang van kolonel en alle niet medische officieren, welke laatsten hier tot andere wapens, in het algemeen de infanterie, behoren.

Sinds 1940 is er echter wel een grote wijziging ingetreden, doordat niet meer in hoofdzaak personeel bij de oorlogsonderdelen wordt ingedeeld, doch grote aantallen zelfstandige geneeskundige eenheden worden opgeleid en geformeerd.

Deze eenheden kunnen wij verdelen in verschillende soorten waarvan ik slechts noem:

- a. de hygiënische formaties, bestemd voor verschillende taken op het terrein der preventieve gezondheidszorg;
- b. de formaties bestemd voor het verzamelen en transporteren van de gewonden;
- c. de formaties bestemd voor het behandelen van de gewonden en zieken.

De groep a heeft de meest belangrijke taak, doch is het kleinst in aantal en in sterkte.

De groepen b en c zijn niet geheel scherp van elkaar gescheiden. Tot de groep b behoort de hulpverbandplaats-afdeling, tot de groep c het veldhospitaal, de hoofdverbandplaats, het B-hospitaal (met een capaciteit variërend van 200 tot 1200 bedden), maar ook de bloedtransfusiegroep, de chirurgische groep en allerlei kleine specialistische detachementen.

De taak van de geneeskundige troepen in deze verschillende formaties is zeer uiteenlopend: De bij het infanteriebataljon ingedeelde gewondenverzorger (naar Brits voorbeeld thans nog organiek tot de infanterie

Afb. 1 Bloedtransfusie te velde

behorend) is bestemd voor de allereerste hulpverlening en het allereerste transport.

De groepen van de HpVA voor voortgezette eerste hulp en verzameling der gewonden, de Staf van de HpVA voor concentratie op een centraal punt in een divisie-sector (of in een brigade-sector, er moet echter op gewezen worden, dat hoewel in de divisie het aantal HpVA even groot is als het aantal infanteriebrigades, deze onderdelen tot de Divisie en niet tot de Brigade behoren, bij de zelfstandige gemengde brigade is dit anders en ook in de Amerikaanse organisatie bestaan weer andere verhoudingen) en een voortgezette behandeling, tot bloedtransfusie en indien urgent, operatief ingrijpen toe. Reeds bij de HpVA treffen we speciaal opgeleid personeel aan, bestemd voor helper bij bloedtransfusie en operatie en opgeleid verplegend personeel.

Bij de hoofdzakelijk op de behandeling gerichte formaties is het aantal specialisten zeer groot: behalve verplegend personeel treffen we hier aan speciale groepen voor de verpleging van krankzinnigen, geslachtszieken, enz., voorts masseurs, analysten, instrumentmakers, laboratoriumpersoneel, röntgenassistenten, enz. enz.

Aangezien de burgermaatschappij deze specialisten niet in voldoende hoeveelheid leveren kan, behoeft het geen betoog dat aan de categorieën waaruit dit personeel moet worden opgeleid zeer hoge eisen behoren te worden gesteld.

Wanneer wij nu de taak van de geneeskundige formaties beschouwen dan kunnen wij geen onderscheid maken tussen het personeel, behorend tot het jubilerende Korps en de daarboven geplaatste officieren van Gezondheid en het andere toegevoegde personeel, doch het behoeft geen betoog, dat daar waar het gevaar en ook de lichamelijke inspanning het grootst is, het voornaamste dele van de gemeenschappelijke taak rust op de schouders van de gewone soldaat en dat de toekomstige resultaten voor een groot deel afhangen van zijn moed, opofferingsgezindheid, doorzettingsvermogen, vakkennis en gezond verstand.

Het nut van een goed functionerende geneeskundige dienst is niet in enkele punten samen te vatten. Wanneer wij toch een poging in deze richting wagen, dan zou ik de volgende punten kunnen noemen:

Afb. 2 Operatietent

1. De voor het leger beschikbare man-kracht wordt in een zo goed mogelijke conditie gehouden.
2. Het moreel van de troep en van de verwanten thuis wordt versterkt door het idee, dat een geneeskundige behandeling op een zo hoog mogelijk peil kan worden ingesteld waar dat maar enigszins mogelijk is.
3. De mobiliteit van de legeronderdelen wordt niet verminderd door de aanwezigheid van zieken en gewonden.
4. Door snelle en goede behandeling zullen minder militairen voor goed aan de dienst ontvallen door invaliditeit of dood.
5. Tengevolge hiervan zal het Rijk minder financiële schade lijden aan pensioenen en renten.
6. Door zo hoog mogelijk opvoeren van de arbeidsgeschiktheid na de afkeuring (rehabilitatie en revalidatie) wordt de druk op ondersteuningsfondsen geringer en de maatschappelijke productiviteit groter.
7. De systematische voorkoming en bestrijding van epidemieën houdt niet alleen de gevechtswaarde van het leger op peil, maar heeft ook een preventieve werking op de burger maatschappij waardoor gedurende de oorlog het industriële potentieel omhoog wordt gehouden en na de oorlog de krachten die tot het herstel zullen moeten voeren aanwezig zijn.
8. Bij dit alles is geheel buiten beschouwing gelaten de humanitaire factor, het behoeft geen betoog, dat in deze de taak van de geneeskundige dienst van de grootste waarde is; zij kan hier ook meer doen dan het Rode Kruis, omdat zij met haar strategische waarde een positie in de oorlogvoering inneemt die haar meer mogelijkheden biedt.

Bij verschillende van deze punten is een nadere uitleg niet overbodig: Ad 1. Wij behoeven niet tot de Middeleeuwen terug te gaan om in de krijgsgeschiedenis voorbeelden te vinden van volledige nederlagen van grote troepenmachten tengevolge van epidemieën die de taak van de vijand overbodig maakten. De aantallen slachtoffers aan vlektyphus b.v., die in de nieuwe geschiedenis bij vrijwel iedere oorlog werden

getroffen, maken nog steeds deze ziekte gevaarlijker dan de atoombom.

In de eerste wereldoorlog werden nog zeer ernstige epidemieën waargenomen. Het in October 1915 te Saloniki ontschepte Franse expeditieleger van 115.000 man kreeg 60.000 malarialijders. De Generaal Sarrail berichtte in 1916 aan zijn hoofdkwartier: „mijn leger is gelegerd in het hospitaal”.

Maar ook in de tweede wereldoorlog was de strijd tegen de ziekte niet gewonnen:

Het geallieerde expeditieleger in Oost-Afrika had per 100.000 man 75.000 hospitaal opnamen, hiervan waren er 40.000 veroorzaakt door voorkoombare ziekten (malaria-dysenterie) en slechts 834 (N.B.) oorlogsverwondingen.

Ad 5. De „winst” die de geneeskundige dienst maakt is niet licht te overschatten. Afgezien van enorme epidemieën wordt gewoonlijk berekend dat 3 ‰ van de sterkte van een leger per dag onder geneeskundige behandeling komt. Van de ziekgemelden is 40 % in 7 dagen, 50 % in 21 dagen hersteld. Wanneer wij nu eens een vergelijking maken tussen de sterfte aan ziekte in de eerste en die in de tweede wereldoorlog, dan zien we een daling van 1.65 % tot 0.6 % dus met 1 ‰. Dat betekent op de totale sterkte één gered leven per dag op iedere 33.000 man, maar niet alleen een gered leven doch ook een besparing van de opleidingskosten van de gemiddelde militair, van het gekapitaliseerde pensioen voor zijn nabestaanden, maar ook een besparing van de productiviteit van een gezonde, jeugdige arbeidskracht voor na de oorlog.

Als wij vergelijkingen gaan treffen met „oude” en nieuwe oorlogen, dan ontstaan astronomische cijfers.

In wereldoorlog II behandelde de Geneeskundige Dienst van het Amerikaanse leger 15 miljoen patiënten (met ruim ¾ miljoen man personeel). Typhus, cholera etc. speelden geen rol meer, aan tetanus gingen slechts 5 man verloren; wanneer echter hetzelfde percentage soldaten vlektyphus zou hebben gekregen als in de Spaans-Amerikaanse oorlog, dan zouden er 2 miljoen vlektyphuslijders zijn geweest in plaats van 267.

Nu sprak ik nog alleen van de zieken. In alle oorlogen waren dit de meeste van degenen die hun dienst niet volledig verrichten en zelfs veelal waren de gestorvenen vaker slachtoffer van ziekte dan van verwonding. (In de moderne gemechaniseerde oorlog is het ongeval zelfs meestal gevaarlijker dan de vijandelijke actie; in Indonesië een verhouding van ruw gemiddeld 10 : 1).

In de oorlogen van de 2e helft der 19e eeuw zag men op iedere gesneuvelde 3-5 aan ziekte overledenen.

In de 20e eeuw verandert dit: in de eerste plaats door de verbetering der hygiëne, in de 2e plaats door de steeds meer totale oorlogvoering.

In de eerste wereldoorlog werd de verhouding zo dat op iedere gesneuvelde 0,1 tot 0,2 aan ziekte overleden voorkwam. In de tweede wereldoorlog werden de aantallen doden onder de door wapengeweld getroffen ongevveer gehalveerd.

Dit beduidt, dat het aantal geredde levens (1 op 33.000) met 10 tot 20 vermenigvuldigd moet worden, wanneer wij ook de gewonden in aanmerking nemen.

Wanneer wij nu in het oog houden dat deze „geredde levens” becijferd

Afb. 3 Gewondenvervoer per jeep

werden uit een vergelijking tussen de 1e en de 2e wereldoorlog, dan is het duidelijk dat zonder een geneeskundige dienst slechtere resultaten dan in de 1e en met een geperfectioneerde geneeskundige dienst betere resultaten dan in de 2e wereldoorlog kunnen worden bereikt.

Wanneer wij, voor zover mogelijk, de financiële waarde van een geperfectioneerde geneeskundige dienst becijferen en dan niet alleen met de geredde levens maar ook met de geredde validiteit rekening houden, dan ontdekken we het merkwaardige feit dat per oorlogs d a g meer bespaard wordt, dan per vredes j a a r aan de geneeskundige dienst wordt besteed.

Dit is slechts dan mogelijk wanneer bij de opleiding en de materieelvoorziening en niet in het minst bij de personeelvoorziening (sterk beïnvloed door financiële factoren) de zuinigheid geen kans wordt geboden om de wijsheid te bedriegen, want als dit bedrog zou geschieden, ook al zou dan aanvankelijk een resultaat van schijn-efficiency worden bereikt, dan loert de waarheid op wraak.

Ad 8. De humanitaire gedachte vindt in de moderne oorlogvoering weinig plaats meer. Toch zit in dit element een betekenis die ook het praktische leven raakt. Wij zien dit thans in Indonesië waar de militaire geneeskundige dienst, schouder aan schouder met het Rode Kruis en de Dienst Volksgezondheid, zo'n waardevolle bijdrage levert voor de opheldering van misverstand en ongegrond wantrouwen. Ook in oorlogen op andere terreinen is de beschavende invloed van een goede geneeskundige verzorging van grote betekenis. Het waarnemen van de zorg voor het lichamelijk en geestelijk welzijn van de militair, van de waarde die ook in de oorlog nog aan een mensenleven moet worden toegekend, kunnen bijdragen om de soldaat na zijn terugkeer voor morele verwildering te behoeden.

Bij het jubileum van het Korps Geneeskundige Troepen denken wij in de eerste plaats aan de vele soldaten van dit Korps, die thans hun taak in Indonesië vervullen. Het contact van het Korps met de Geneeskundige formaties is zeer groot en met de grootste belangstelling lezen wij de berichten van hun werk en hun lotgevallen.

Toen kort na de aanvang van de tweede positionele actie onze Koningin

het woord richtte tot Haar troepen en de familieleden daarvan, gingen Haar gedachten ook uit naar degenen die onze troepen tegenover zich vinden. Het is de trots van het Korps Geneeskundige Troepen hieraan de daad van menslievende tegemoetkoming te mogen toevoegen en daardoor mede het bewijs te leveren dat het herstel van orde en vrede niet hetzelfde als een „koloniale oorlog” is.

De vele duizenden geneeskundige soldaten in de tropen verrichtten hun taak met opgewektheid en liefde, zij kennen de betekenis en de waarde van hun werk.

Het Korps Geneeskundige Troepen herdenkt met dankbaarheid de 80 jaren die voorbijgingen, maar ondanks deze grijzaards-leeftijd grijpt het vooruit naar de taak die wacht.

Boekbespreking

„DE NIEUWE DRENTSCHE VOLKS-ALMANAK 1948”, het orgaan van het Provinciaal Museum van Drenthe, het Drents Genootschap en de Drentsch Praehistorische Vereniging. Uitg. Van Gorcum & Comp. N.V., Assen.

Er bestaat alle reden om in de Militaire Spectator de lezers te wijzen op deze Drentse Volksalmanak. Afgezien van de lezenswaardige artikelen op historisch en oudheidkundig gebied uit de provincie Drenthe bevat het een uitgebreide beschrijving van het optreden der France Special Air Service-troepen in het Oosten van ons land gedurende de maand April 1945 waarover ook reeds werd gepubliceerd in de 3e Aflevering van het Orgaan van de Vereni-

ging ter beoefening van de Krijgswetenschap 1947-1948.

De schrijver van het artikel Mr. G. A. Bontekoe, burgemeester van Ooststellingwerf, oud-burgemeester van Sleen, behandelt zeer uitvoerig een rapport van de Franse Brigade-Generaal J. M. Calvert D.S.O., hetwelk hij op zijn verzoek ter inzage heeft ontvangen van Sectie G. 8 (Krijgsgeschiedenis) van de Generale Staf.

Op interessante en leerzame wijze heeft de schrijver dit officiële rapport ook getoetst aan in de provincie Drenthe verzamelde gegevens en mededelingen van ooggetuigen, waarmede hij zeer nuttig historisch werk heeft verricht waarvoor wij hem dankbaar kunnen zijn.

D. A. VAN HILTEN

Betaling abonnement 2e kwartaal 1949

Tot 9 April a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 2e kwartaal 1949 à f 3.— te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening No. 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers met vermelding: „abonn. Militaire Spectator 2e kwartaal 1949”.

Wie dus na 9 April gireert is incassokosten verschuldigd.

Adm. „Mil. Spectator”
Zwarteweg 1, Den Haag.

DE OPLEIDING VAN HET MILITAIR GENEESKUNDIG PERSONEEL

door H. M. J. KIVIET, *Res. Dirigerend Officier van Gezondheid der 3e kl.*

Het Korps Geneeskundige Troepen bestaat in April 80 jaar. Men zou daaruit de gevolgtrekking kunnen maken, dat ongeveer 80 jaar geleden de overtuiging van het grote belang van een geneeskundige dienst voor het leger algemeen veld had gewonnen. Dat zal ook wel zo geweest zijn, maar of deze overtuiging op een juist inzicht van de taak van de militair geneeskundige dienst was gebaseerd, kunnen wij gerust betwijfelen. Want dit is zeker thans bij velen van ons nog niet het geval, waarbij dan met nadruk moet worden gezegd, dat dit „velen van ons” maar al te letterlijk moet worden opgevat. Juist bij het geneeskundig personeel bestaan ten aanzien van de taak die het zelf heeft, misvattingen die infectieus als ze zijn, niet nalaten ook buiten de militair geneeskundige dienst hun besmettelijke invloed te doen gelden.

Waarom zou de voornaamste taak van het geneeskundig personeel een andere zijn, dan van een ander wapen. Waarom een andere, dan van elke burger in oorlogstijd? Waarom stelt men zo graag het humanitaire karakter van de militair geneeskundige dienst op de voorgrond? Waarom zou de voornaamste taak van de geneeskundige dienst iets anders zijn dan het winnen van de oorlog, en dat alleen? Voor deze taak dient elke humanitaire overweging te wijken.

De geneeskundige dienst bestaat niet uit een geselecteerde groep idealisten te midden van barbaren, hun rode kruis op wit veld ten spijt. Zij bestaat, althans behoort te bestaan, uit soldaten en uit soldaten alleen. Soldaten, die voor alles moet beseffen dat zij de oorlog strijdend hebben te winnen, strijdend met hun wapens: hun snelverbanden, hun draagbaren, hun plasma, hun kennis hoe ze (liefst een ander) een latrine moeten laten bouwen enz.

Een eeuw geleden kon een hospitaalsoldaat misschien nog als een goede fee over 't slagveld dwalen, schoon linnen en lavenis uitreikend aan hen die dat het meest van node hadden, hetzij vriend, hetzij vijand. Aard en duur van het gevecht maakten dat toen mogelijk. Thans is het door aard en duur van het gevecht niet meer mogelijk. Het mag voor velen teleurstellend zijn, dat de taak van de geneeskundige dienst van ethische, humanitaire schillen is ontdaan, en dat de moderne oorlogvoering niets meer en minder eist dan de naakte, kale pit, het feit ligt nu eenmaal zo. Men zou een schaal kunnen opmaken van gewonden die eerst en vooral moeten worden geholpen, een schaal die velen op 't eerste gezicht zouden doen ontzetten, omdat daar bovenaan zouden staan die getroffen en, die het meeste kans hebben op een snel en volwaardig herstel en onder deze getroffen allereerst zij, wier belang voor de voortzetting van de oorlogvoering het hoogst is. Zij die het meest lijden, zij die het zwaarst getroffen zijn, behoren het laatst te worden geholpen. Hoe minder kans op herstel, hoe groter de kans dat de getroffen van geen waarde meer is voor de voortzetting van de oorlog en dus

voor het gestelde doel onbelangrijk geworden is. Dat dit tenslotte ook humanitair de enigste juiste methode van selectie en behandeling van gewonden blijkt te zijn, is louter winst, geen doel. Men redt de meeste levens op het slagveld door de lichtere gewonden eerst te helpen, omdat bij de behandeling van de oorlogsgewonden van het allergrootste belang is de tijd, welke tussen optreden van de verwonding en zijn definitieve, afdoende behandeling verloopt. Zou men dus de zwaarst gewonden het eerst helpen, dan liep men alle kans, dat door het tijdsverlies dat daardoor ontstond ook de lichtere gewonden tot de zwaargewonden gerekend moeten worden.

Het omschrijven van de taak van de militair geneeskundige dienst is noodzakelijk vooraleer men kan vaststellen op welke wijze men dit personeel zal opleiden.

Met de vaststelling echter, dat deze taak onder alle omstandigheden moet gericht blijven op het winnen van de oorlog is echter nog maar een eerste stap, zij het dan een zeer voorname, gedaan. De mate waarin, zeer zeker bij de geneeskundige dienst, deze opgave als plicht in het centrum van het bewustzijn zal staan om alle handelingen te bepalen en te richten, zal in sterke mate afhankelijk zijn van de plaats waarop men zich in de keten van geneeskundige formaties van front tot achterland bevindt. Want naarmate men het laatste meer nadert, zal men zich meer kunnen richten naar de eisen en plichten die aan een burgerlijke, maatschappelijke geneeskundige dienst worden gesteld. In deze keten van front naar achterland neemt tevens de differentiëring van de mogelijke geneeskundige behandelings- en onderzoekmethodes toe, zodat aan het eind van deze keten tenslotte volop gebruik kan worden gemaakt van burgerlijke instanties en burgerlijke hulpposten. Niet anders dan bij welk wapen ook, waar men voor zijn voorziening met geweren, patronen, radiotoestellen, vliegtuigen, voedingsmiddelen en wat maar voor de soldaat te velde en zijn oorlogsvoering van enig belang kan zijn, van burgers gebruik maakt. Er kunnen er ingeschakeld worden zoveel er maar beschikbaar zijn, jong en oud, en er kan geproduceerd worden wat men maar wil en veel of weinig. Maar wat men ook maakt, hoeveel men ook maakt, er moet steeds een man zijn die deze hulpmiddelen vervoert tot waar ze gebruikt kunnen worden weer door een man tegen een vijand van allen. Deze mannen, deze soldaten zullen er zijn; dat ze er zullen komen in goede conditie en met goed moreel is zeker. Dat zij er zullen blijven, dat zij zo veel mogelijk zullen kunnen terugkeren na verwonding, dat zij niet zullen uitvallen door een zo bij uitstek onmilitaire toestand als ziek zijn, ziedaar de zorg van de militair geneeskundige dienst.

Behalve zijn taak in tijd van oorlog, die dus in wezen geen verschil maakt met die van elk ander wapen, heeft de geneeskundige dienst er een tweede, die wel zijn bijzonder eigen kenmerk is. Ik bedoel zijn vredestaak.

Andere wapens kunnen zich bij de opleiding tot de oorlogstaak bepalen, de geneeskundige dienst heeft echter tevens op te leiden tot de vredestaak en onder de huidige omstandigheden waarbij deze voornamelijk moet worden verricht door dienstplichtig en reservepersoneel, schuilt daarin een groot gevaar en voor het onderhouden van het bewustzijn welke gevechtstaak voor het geneeskundig personeel is weggelegd, is het uitoefenen van deze vredestaak vaak funest. Het feit, dat vele

M.G.D.'s het karakter krijgen van het spreekuur van een huisarts, het feit ook dat het contact van de arts en zijn helpers met de soldaat op het ziekenrapport (iets heel anders dan de zieke soldaat, nota bene) zo moeilijk de juiste dosering toelaat van de menselijke en militaire factoren, het feit ook dat uit de aard van het werk op de M.G.D.'s velen daar weggroeien van de troep, maken dat hier verhoudingen geschapen worden en een bewustzijnligging gaat ontstaan, welke niet bevorderlijk is voor het voortbestaan van militair disciplinair plichtsbewustzijn, mijns inzien een van de oorzaken van het telkens weer in discredit raken van de militair geneeskundige dienst.

Ook hiermede moet tijdens de opleiding rekening worden gehouden. Dat het ons al gelukt is om de juiste methode voor deze opleiding te vinden, waarbij we alle klippen omzeilende, de kortste weg naar ons doel weten te vinden, het zou van geestelijke blindheid en hovaardigheid getuigen, om dit maar te willen suggereren. Het bestek waarop we bij de opleiding van het lager personeel varen mag dan al niet meer gegist zijn, een vaste koers is nog onvoldoende uitgestippeld.

Voor de eerste zes weken basistraining geldt dit echter niet. Daarbij worden de richtlijnen door de Generale Staf verstrekt, gevolgd, behoudens een ons toegestane kleine wijziging. Speciaal met betrekking tot de wapenleer. Hoewel ook onze soldaten worden afgeleverd ten volle bedreven in het hanteren van de voorgeschreven lichte- en pistoolmitrailleur en het geweer, zijn er daarenboven enkele uren extra uitgetrokken voor het onderwijzen van inrichting, werking en gebruik van pistool en revolver, met welke wapens een belangrijk deel van onze mensen wordt uitgerust. Dat in deze zes weken met kracht wordt gewerkt aan de overige militaire vorming van de man, is duidelijk. Wij zijn ons er maar al te zeer van bewust wat hij daarvan, vooral als hij straks zijn vredestaak gaat vervullen, verspeelt. Daarom moet deze vorming zodanig worden ingeprent en ingepompt, dat de man, ten allen tijde, weer in korte tijd militair kan worden bijgeschaafd. Het zij zonder zelfverheffing beweerd, dat de wijze waarop onze recruten na hun eerste 6 weekse opleiding voor de dag komen, ons vaak met, zij het dan kritische, trots vervult. Er is van het mensenmateriaal dat bij ons onder de wapenen komt wat te maken en waar dit mensenmateriaal op een gegeven ogenblik te kort zou schieten, ligt de schuld daarvan in de eerste plaats bij ons zelf.

De korpstraining, welke na de basistraining direct een aanvang neemt en eveneens maar zes weken kan duren, stelt de geneeskundige dienst voor aparte moeilijkheden. Hier moet van de gemiddelde soldaat een man gemaakt worden die in zes weken veel en velerlei moet leren. Hij moet gewonden leren verzorgen, hij moet zieken leren verzorgen, hij moet op de hoogte gebracht worden van fundamentele hygiënische principes en moet de toepassing daarvan practisch kunnen beoordelen, hij moet enigszins op de hoogte raken met de medische nomenclatuur, hij moet de voornaamste medische instrumenten kennen en op de hoogte zijn van hun gebruik, hij moet leren hoe men gewonden en zieken het best onder wisselende omstandigheden vervoert, hij moet globaal de organisatie van de militair geneeskundige dienst in oorlog leren kennen, hij moet eenvoudige hulpposten kunnen inrichten, rekening houdende met tactische en terreinomstandigheden, hij moet, om kort te gaan met

zoveel bomen kennismaken, dat hem het overzicht over het gehele woud eigenlijk onmogelijk wordt.

Er is geen wikken aan, het moet. U hoeft maar te denken aan uw eigen wapen of dienstvak om in te zien, dat uw voorstelling van de geneeskundige dienst te velde radicaal onjuist is. Welk wapen men ook neemt, men zal er nooit verwachten dat het de gegraduateerde is die in laatste instantie de taak volbrengt. Het is niet de veldmaarschalk die de vijand verdrijft, evenmin als het de compagnies- of pelotonscommandant is. Zij allen worden geselecteerd op leiderskwaliteiten, dat wil zeggen zij zullen de overwinning leiden. Zij zullen hem persoonlijk niet dan incidenteel helpen bevechten. De uitvoerders zijn in laatste instantie de mannen zonder onderscheidingsteken op de kraag en met niets meer, maar ook niets minder, dan een leeuw op de mouw. En in '39—'40 heb ik het ontmoet, en ik heb het deze twee jaren zeker niet in mindere mate ontmoet (hoewel de ervaringen van de jongste oorlog dit toch wel anders had kunnen leren), dat men de mening is toegedaan dat de officier van Gezondheid er is om de gewonden te verzorgen, te helpen en te vervoeren. En niets is minder waar. De officier van Gezondheid heeft geen andere taak dan de compagnies-bataljons- en hogere Commandanten: hij heeft te velde althans slechts leiding te geven bij de taak, die moet worden uitgevoerd door soldaten. Soldaat, Generaal en alles wat daar tussen ligt, heeft aan het front om zich aan toe te vertrouwen, om zich door te laten beschermen de beschikking over zijn soldaten. En raakt hij gewond, dan moet dit de soldaat gewonden- of ziekenverzorger zijn. De eerste van deze beiden verleent eerste hulp, vervoert, deze eerste heeft leven of dood van de getroffene in zijn handen.

Dit is pathetisch gezegd en, in onderscheid met elke pathos, maar al te letterlijk waar. Hoe letterlijk zal u duidelijk worden, door het eerste wat deze gewondenverzorger tijdens zijn korpstraining blijvend moet worden ingeprent nl.: het non nocere, niet schaden. Hoe moeijlijk dit is, kan u duidelijk worden wanneer u de menselijk-natuurlijke reacties gadeslaat bij een straatongeval. Plotseling heeft dan ieder de neiging wat te doen, de helpende hand te bieden overal te gelijk.

De ervaren helper echter behoort de neiging te hebben veel na te laten. Hij gaat niet tillen, trekken, sjoeren, met water plassen en gieten, hoofd, armen en benen van de getroffene tegelijkertijd en arwisselend opheffen en neerleggen. Hij weet dat kalmte, rust, nuttig zijn, dat overhaasting schaad. Hij weet dat hij ogen en hersens moet gebruiken vooraleer hij iets doen gaat. Hij weet dat het gemakkelijker is een getroffene grote schade toe te brengen, dan de getroffene juist en afdoende eerste hulp te bieden. En deze weldoende indruk van zelfverzekerdheid, schenkt de getroffene vertrouwen in zijn helper en dus in de uiteindelijke afloop van zijn herstel. Eerste winst.

Men maakt de infanterist steeds schietvaardiger en dus zelfbewuster met behulp van schietschijven. Wij hebben ook „schietschijven” om de gewondenverzorger deze noodzakelijke zelfbewustheid bij te brengen. Allerlei oefengevallen zijn bedacht, en daarbij worden als hulpmiddelen zo veel mogelijk natuurgetrouwe wondmodellen gebruikt, maar evenals bij welke soldaat ook zal de praktijk leren wat hij waard is.

Behalve dat men schade toebrengt door te veel doen, brengt men schade aan door verkeerd doen. Wat steriliteit is weet tegenwoordig iedereen. Maar hoe vies de schoonst gewassen zakdoek, kleren en handen

zijn uit een oogpunt van steriliteit, is een vreemdeling in de operatiekamer moeilijk bij te brengen. En toch is het verschil tussen steriliteit van een meneer na de Zaterdagse verschoning en een soldaat die zich al enkele weken ongewassen en onverschoon heeft moeten wassen in de blubber van het front waarschijnlijk minder groot, dan tussen dezelfde meneer op dezelfde Zaterdagavond en de steriliteit voor een operatie vereist.

Volkomen begrip van steriliteit is nodig wil men niet schaden. In niets woekeren ongerechtigheden zo gemakkelijk en met zulke funeste gevolgen voort als in oorlogswonden. Vandaar dat deze zo spoedig mogelijk moeten worden afgedekt met steriel verband, zonder in aanraking te komen met iets dat ook maar verontreinigd kan zijn. En na ons bad zijn we uit een oogpunt van steriliteit nog onrein, laat staan aan het front. Je hebt er genoeg die dit nooit leren, maar bij de selectie worden ook onze mensen niet op zulk vermogen getest. Desondanks moet hen, om hen het non nocere in te prenten, voldoende begrip van steriliteit worden bijgebracht.

Daarnaast moet geleerd worden met eenvoudige hulpmiddelen de getroffene afdoende te verzorgen en voor vervoer gereed te maken. Wij volgen daarbij, door gebrek aan een Nederlandse, speciaal voor militaire doeleinden geschikte handleiding het alom bekende oranjekruisboekje. Zolang een militair geneeskundig voorschrift er niet is, zouden wij al zeer gebaat zijn met een speciaal voor ons geschikt verlengstuk, waarvan de samenstelling wel ernstig is overwogen en ook wel tot stand zal komen, maar welke zich eenvoudiger wensen laat dan produceren, omdat het moeilijk is het minimaal noodzakelijke en onontbeerlijke in beknopte, voor ieder bevattelijke vorm te gieten.

Een onderwerp, waar in afwijking van het oranjekruisboekje uitvoerig op in wordt gegaan is de shock en zijn behandeling. Het belang toch van een afdoende en tijdige shock-preventie is gedurende de laatste oorlog zo groot gebleken, dat iedere soldaat van de geneeskundige dienst daarvan tenminste diep doordrongen moet zijn. Zou men de drie voornaamste dingen op moeten sommen welke de gewondenverzorger steeds voor ogen moeten staan — het zouden de drie tot dusver genoemden zijn: de oorlog winnen, niet schaden en de shock voorkomen.

Maar hoe voornaam ook, bij deze drie dingen kan men het niet laten. De voorlopig geholpen getroffene moet worden vervoerd. Daar waar hij getroffen is kan hij niet definitief worden geholpen. Hier, aan het front, bij de gewondenverzorger ligt de eerste schakel van een keten van geneeskundige formaties van hulppost voorste lijn naar verzamelplaatsen, naar hulpverbandplaatsen, chirurgische posten, hoofdverbandplaats, hospitalen, waar definitieve hulp geboden kan worden. Voor het vervoer uit de voorste lijn, zorgt dezelfde man die daar de eerste hulp heeft verleend. Hij moet dus de gewonde uit het vuur slepen, bij dag, bij nacht, met goede, met geïmproviseerde hulpmiddelen — hoe dan ook. De gewonde moet weg — hij hindert de anderen bij het gevecht door zijn aanwezigheid, maar, de gewondenverzorger weet bovendien dat zijn gewonde het beste geholpen kan worden, wanneer hij binnen de eerste zes uur na zijn verwonding komt op de plaats waar hem die hulp geboden kan worden. Er is dus haast bij. Tot uitblazen is er geen tijd. Het zal belangrijk rustiger zijn daar waar het personeel van de hulpverbandplaatsafdeling de uitvallers komt ophalen. Maar de gewonden-

verzorger zijn taak ligt in de vuurlinie. Integenstelling met zijn kameraden van de andere wapens moet hij in dezelfde tijd dat zij kunnen blijven in de omstandigheden waarin zij zijn komen te verkeren, in staat zijn, om telkens opnieuw het psychisch trauma van de voorste lijn in te moeten, kunnen doorstaan. Hij moet lichamelijke en psychische spanning voldoende lang kunnen uithouden en te boven kunnen komen. Hij moet voldoende intelligentie hebben om een voor de gemiddelde leek niet zo bevattelijke stof in korte tijd zich eigen te maken, kortom hij moet een abohzis met nogal veel „eentjes” hebben. Wij prijzen ons en het leger gelukkig dat allen die bij de indeling betrokken zijn hiervoor voldoende oog hebben.

Overgegeven aan de volgende schakel in de keten ontmoet onze gewonde waarschijnlijk de eerste officier van Gezondheid — de enkele arts in voorste lijn zal, bij een enigszins fel treffen, onmogelijk alle slachtoffers kunnen bekijken, dit zou te veel ophouden. Maar om de artsen op de grotere formaties zien we talrijke soldaten van de geneeskundige dienst verzameld. Hoe verder men van het front komt hoe minder eisen men aan hun lichamelijk en geestelijk weerstandsvragen zal hoeven te stellen. Maar hun intelligentie-quotient daarentegen moet eerder stijgen dan dalen. Want naarmate de formaties groter worden neemt ook de differentiatie van taken, het aantal specialismen toe. Het lager personeel, dat hier zijn plicht vervult wordt samengevat onder de naam ziekenverzorger. Maar dit is een verzamelnaam, want de hulp op de polikliniek, de operatieassistent, de assistent röntgenkamer, de tandarts-assistent, de zaalbediende, de man die als analyst fungeert en de messbedienden, zij allen vallen onder de categorie: ziekenverzorgers. En als u er de facteur ontmoet: zeer waarschijnlijk was ook zijn opleidingsadvies dat van ziekenverzorger. Al deze knapen komen op met de gewondenverzorgers, en volgen, samen met hen, dezelfde individuele- en korpstraining. Bij de laatste moet daar dus rekening mede worden gehouden: lessen ziekenverpleging, lessen over de gang van zaken op het ziekenrapport en de eisen die een eenvoudige polikliniek stelt, moeten worden gegeven. Zo is dus een heel programma ontstaan, dat samengeperst moet worden in de zes weken welke de korpstraining duurt en waarmee 1/3 van de tijd royaal is gevuld, afgezien van de uren die besteed worden aan praktische oefeningen in het terrein zowel bij dag als nacht in het opsporen, verbinden en vervoeren van gewonden, het medisch pionieren (waaronder wij het inrichten van allerlei eenvoudige hygiënische inrichtingen en het improviseren van hulppostjes verstaan). Bij dit alles moet de tijdens de individuele training verkregen vaardigheid in schieten, de kennis aangaande krijgstucht, inwendige dienst, organisatie worden onderhouden en zo enigszins mogelijk nog wat worden uitgebouwd, terwijl de verkregen lichamelijke conditie door marsen en sport op zijn minst op peil moet blijven en voldoende exercitie moet worden gepleegd om de tucht er in en er onder te houden.

Tenslotte komen daar voor onze Indiëonderdelen nog bij de lessen Indische vorming en Maleis. Het laatste mocht voor onze soldaten gehandhaafd blijven omdat het contact van de soldaten van de geneeskundige dienst met de Indonesische bevolking nauwer is dan van vele anderen.

Het plezier waarmee zij hun burgerpoliklinieken drijven, de waarde die dit heeft voor hun vorming als toean-dokter en het grote belang van deze poliklinieken bij onze pogingen het vertrouwen bij de zo geteisterde bevolking te herinneren, hoeft niet te worden aangetoond. Ieder kan het weten of ondervonden hebben.

U ziet een programma bijna te overladen en in te korte tijd samengeperst om blijvend resultaat te geven en om te kunnen voldoen aan de eis van differentiatie onder het personeel bestemd voor de geneeskundige formaties. Het zou dan ook hopeloos zijn wanneer na deze zes weken korpstraining alles geëindigd was. Gelukkig is dit niet zo, althans voor bepaalde categorieën. Zij, die in Nederland blijven en daar voor aflossing dienen, worden in vele gevallen, weliswaar node, maar gedwongen wegens plaatsgebrek, niet verder opgeleid. Maar zij die naar Indonesië zullen worden uitgezonden en als er plaatsen over zijn, enkele anderen, krijgen een medische opleiding in de hospitalen en, dank zij de good-will die wij van vele directies mogen ondervinden, in de burgerziekenhuizen.

Wat deze medische opleiding in de ziekenhuizen aangaat bevinden wij ons met het Depot in een gelukkige omstandigheid. Zonder meer is het al goed dat onze korpstraining gegeven wordt in een Universiteitsstad, waar tevens het grootste deel van onze militaire hospitalen zich bevindt.

Nu wij echter een praktische opleiding ingeschakeld hebben naast de gewone korpstraining is het nut van deze ligging nog groter. Ons kader en onze soldaten kunnen niet allen door het Centraal Militair Hospitaal Oog in Al verwerkt worden maar de universiteits klinieken van Utrecht hebben hun poorten royaal voor ons opengesteld en de leiding werkt in alle opzichten mee. Hoe verder wij van deze onontbeerlijke centra af zouden komen te liggen, of hoe meer het Depot Geneeskundige Troepen zou worden gesplitst over verschillende garnizoensplaatsen, in hoe groter mate ook de medische opleiding in 't gedrang zou komen en op een fiasco uitlopen.

De leiding daarbij moet nu eenmaal centraal liggen, ook al, omdat vele officieren van Gezondheid zich blijkbaar tot instructie en opleiding tot voorbereiding van de troep op zijn oorlogstaak weinig of niet aange trokken voelen. Al hebben zij daarbij ook ongelijk.

Splitsing van het Depot zou daarom de I.G.D.K.L. zeer grote, zoal niet onoplosbare moeilijkheden bezorgen bij de encadrering en plaatsing van het Depot in een garnizoen zonder een groot militair hospitaal en een universiteit zou het opleidingspeil zeer ongunstig beïnvloeden.

Het is te hopen dat deze opleidingseisen niet worden beknot op grond van traditionele overwegingen die voor bepaalde wapens in bepaalde garnizoenen gelden. De eis van het moderniseren van de strijdmacht zal het breken met enkele tradities onvermijdelijk maken.

Een klein, door omstandigheden te klein gedeelte, ontvangt bovendien een opleiding bij de bloedtransfusiedienst of de militaire school voor hygiëne. De medische opleiding in hospitalen en ziekenhuizen, die nu ruim een jaar „draait”, had, vanzelfsprekend in de aanvang met de normale moeilijkheden van iedere nieuwe poging te kampen. Zeker waren er een aantal inrichtingen en directies, die direct een goede voorstelling hadden van waar wij heen wilden — bij anderen ging het wat moeilijker en soms werden onze soldaten overigens met grote welwillendheid als lastposten beschouwd. Natuurlijk hadden ook de zieken-

huisdirecties in eigen omgeving hun eigen moeilijkheden. Het gaat er immers om, de soldaat in enkele maanden zoveel te leren, dat hij geheel zelfstandig weet op te treden en in te grijpen waar dat nodig is met een volledig besef van de grenzen die hij niet overschrijden kan. Een verpleegster moet dit in drie jaren leren — en deze leerlingen zien naast hen een soldaat komen en gaan, die in drie maanden, verkort, gecompliceerd en besnoeid maar op sommige punten zelfs uitgebreid een soortgelijke scholing doorloopt.

Vanzelfsprekend kunnen wij niet zo maar „Jan en Allemaal” het ziekenhuis en zeker niet het burgerziekenhuis insturen. In het begin zijn door ons in dat opzicht grote fouten gemaakt, waardoor wij vaak een verkregen good-will weer dreigden te verliezen. Een grote misslag dreigde destijds te worden de ziekenhuisdetachering van het materiaal, dat wij in April 1948 na de herselectie van andere wapens (mensen die in eerste instantie dus niet voor ons geschikt waren bevonden, maar later alsnog voldoende voor de geneeskundige dienst in het achterland) werd toegezonden. Van de 180 man toen opgekomen zijn er uiteindelijk 38 de eindstreep gepasseerd. Dit heeft ons in ieder geval de ogen geopend en sedert wordt zonder eigen selectie niemand naar de ziekenhuizen gestuurd voor verdere opleiding. Het aantal gegadigden wordt daardoor geringer, maar eveneens het aantal mislukkingen, het aantal moeilijkheden met burgerlijke instanties, het aantal decepties. En zo kunnen we thans onze oorlogsonderdelen uitzenden met gewondenverzorgers, die na hun korpstraining voor een groot deel een chirurgische of een andere poliklinische opleiding hebben genoten, waarvan enkelen een bloedtransfusie cursus hebben gevolgd met ziekenwagenbegeleiders, die behalve de bloedtransfusie cursus een praktische scholing bij een van de grotere gemeentelijke eerste hulpdiensten hebben genoten, en met ziekenverzorgers waarvan sommigen de militaire school voor hygiëne hebben doorlopen en waarvan vrijwel allen werkzaam zijn geweest op de interne en chirurgische afdelingen in een hospitaal, waarvan een gedeelte heeft gewerkt op röntgenkamer, gipskamer, laboratorium, waarbij een enkele is opgeleid op een orthopaedische afdeling tot voetverzorger en enkele anderen op de dermatologische afdeling tot G.Z. (V.D) helper.

Zo kon steeds meer de opleiding van het personeel worden aangepast aan de grote specialisatie die geneeskundige formaties nu reeds kenmerkt, en welke naarmate de differentiatie in de toepassing van de geneeskunst zal voortschrijden steeds toe zal nemen. Een handicap bij dit alles blijkt de korte opleidingstijd. Het tijdverlies door allerlei zaken tijdens de opleiding is, in de ogen althans van wie ten nauwste bij de opleiding betrokken is, in de militaire maatschappij zeer groot. Het kan misschien niet anders dat een deel van de toegestane tijd verloren gaat aan je beurt af wachten, corveeën en verlof — maar dat het schaad is zeker.

Het kader, en zeker voor zover dat voor uitzending met de geneeskundige onderdelen bestemd is, volgt in wezen dezelfde weg met dit onderscheid, dat zijn elementaire kennis, door de lange opleidingstijd groter is en dat zij allen, zonder onderscheid, de bloedtransfusie en hygiëne cursus volgen, dat zij allen geschikt moeten zijn voor een ziekenhuis-

opleiding en dat zij, nu sedert kort allen de cursus aan de Mijnschool volgen.

Tracht ik het bovenstaande te lezen met de ogen van een vreemdeling in het Jeruzalem van aesculapius dan zou ik haast de indruk krijgen dat men daar zeer tevreden is over de gang van zaken en met zichzelf. Niets is minder waar. Als ik nog even mag blijven kijken met de ogen van die vreemdeling, dan zou ik concluderen, de organisatie en de sterkte van de geneeskundige troepen kennende dat er te weinig geneeskundig personeel is en dat aan het personeel dat er is, en aan hun opleiding niet genoeg aandacht kan worden besteed. Het eigen leven hangt er van af. Dat er op een gegeven ogenblik te weinig personeel zal zijn is wel zeker. Wanneer in 24 uur bij een fel treffen 40 % uitvallers ontstaan, dan is het duidelijk dat de bataljonsgewondenverzorgers deze allen niet binnen de zo belangrijke zes uren kunnen helpen en vervoeren. Dat iedere soldaat dus weten moet met welke zeer eenvoudige handgreep(en) en maatregelen hij, na volbrachte gevechtstaak zijn kameraden of zichzelf kan helpen in afwachting van deskundige hulp is door de geallieerden reeds practisch ingezien. Het is te hopen dat dit ook bij ons spoedig zal komen. De oude theorie verbandpakje is ten enenmale obsoleet.

Maar ook met het eigen personeel zijn wij er niet. Wat komt er terecht van hen die geen medische ziekenhuisopleiding hebben gevolgd, maar kort na het beëindigen van hun korpstraining voor een vredestaak worden bestemd. Wij laten ze los — een M.G.D. of hospitaal hier te lande vangt ze op. Aan hen die daar verantwoordelijk zijn nu te zorgen dat uit deze man een mobiliseerbare, voor zijn taak berekende gewonden- of ziekenverzorger groeit. Dat hier een groot veld van arbeid ligt voor elke officier van Gezondheid, hoevele van ons zijn zich daarvan bewust? en schuiven de onvolkomenheden van de opleiding die uitsluitend aan tijdsgebrek en plaatsruimte te wijten zijn, af in de schuldenzak van het korps en zijn training. Hij, die voor een vredestaak een man krijgt toegevoegd is verantwoordelijk voor wat uit de man zal worden. De grootte van de lichter, de volle nadruk die moet vallen op de voor uitzending bestemden, maken het ten enenmale onmogelijk meer aandacht te wijden aan de voor aflossing Nederland bestemden.

Onvoldoende is gesproken over de taak van het geneeskundig personeel bij ziekte en ter voorkoming daarvan. Het zou een apart hoofdstuk vormen bij onze wenslijst. En om die onder uw aandacht te brengen daarvoor was dit artikel niet bedoeld. Dat was alleen om bij zijn jubileum het Korps Geneeskundige Troepen wat nader onder uw aandacht te brengen en uw aandacht te vragen voor de soldaat, die in vredestijd nog steeds een rest heeft van een erfenis die zij die beter konden weten, hem hebben nagelaten van de risee onder kerels te zijn, maar waar ieder om roept en op wil vertrouwen wanneer hem het echte vuur iets dichter dan na aan de schenen is gekomen.

HET GEBRUIK VAN DE ARTILLERIE, INGEDEELD BIJ DE V-BRIGADE GEDURENDE EN NA DE POLITIONELE ACTIE

door W. A. SCHOUTEN, *Luitenant-Kolonel der Art. B.A.C.*
V-Brigade en H. B. EVERS, *Kapt. Toeg. B.A.C. V.-Brigade,*

Inleiding.

Het verslag van de werkzaamheden der Brigade-Artillerie bestrijkt het tijdvak 20 Juli—1 October 1947. Deze periode kan voor wat betreft het gebruik der art worden verdeeld in 4 fasen, te weten:

- I. De doorbraak ten O van OEDJOENGBROENG.
- II. De snelle opmars OEDJOENGBROENG—CHERIBON—TEGAL—gebied BANJOEMAS.
- III. Consolidatie gebied BANJOEMAS.
- IV. Zuiveringsacties en uitkammen zijterrein.

Het aantal Afdn Art 9 Veld bij de V-Brigade werd kort voor het begin der „Politionele actie” van 1 op 2 gebracht. Tevens werd ingesteld een B.A.Co. met een kleine staf, zodat een verkleind Regiment Art bij de V-Brigade was ingedeeld. Voorts had de B.A.C. tot taak: het geven van adviezen voor de inzet der zg. illegale of Bataljons-Art (een Bt van 10,5 Hw, bij 1-3 RI en een Bt van 7,5 Bg bij 1-9 RI).

De samenstelling der Afdn A.5 Veld en 3-6 RVA is enigszins verschillend. A.5 Veld is een Afd met vergrote Afdstaf en kan dus geheel buiten Regimentsverband optreden, hetgeen bij Brign met slechts een Afd noodzakelijk was. 3-6 RVA welke ter versterking aan de Brig werd toegevoegd, was een Afd. van een Regt der 7 Dec.Div., welke steeds organiek in Regtsverband had gestaan. Derhalve werd in voorkomend geval de vergrote Afdst van A. 5-Veld ten nutte van 3-6 RVA aangewend.

De doorbraak.

Gedurende de maanden voorafgaande aan de politionele actie was het O fron B a n d o e n g door de T.N.I. aanzienlijk versterkt d.m.v. weg-ondermijningen, versperringen en loopgraafstelsels. Het zwaartepunt lag langs de Postweg Oedjoengbroeng—Tjikalong—Tjileunji. D.m.v. luchtfoto's en inlichtingen kon een zeer volledig beeld van plaats en omvang dezer versterkingen worden verkregen. De taak van de B.A. was om de infanterie, welke Tjileunji en Tanjoengsari de eerste dag zou moeten nemen, steun te verlenen door:

- a) Een opening te forceren door het zwaar versterkte terrein N en Z van de Postweg, evenwijdig hieraan.
 - b) De Z-flank van de opmars te beveiligen.
 - c) Rechtstreekse steun te verlenen aan de verschillende colonnes.
- Hiertoe werd:

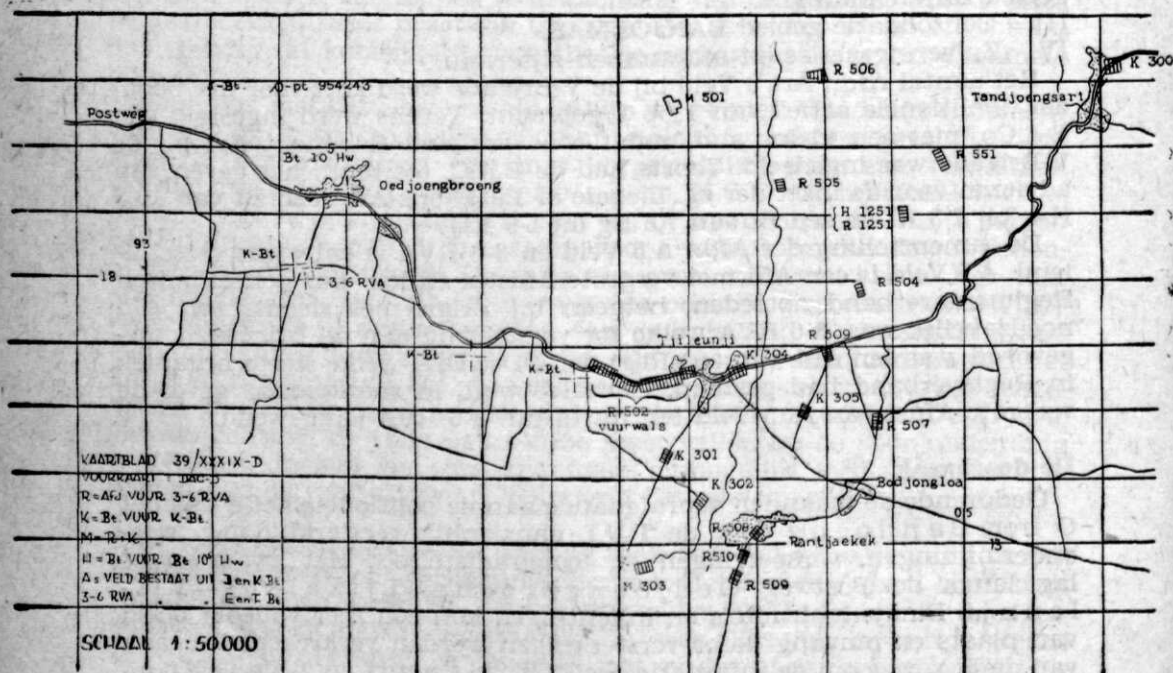
1e. J Bt (van A5 Veld) toegevoegd als rechtstreekse steun aan Inf.V, welke een verrassende omtrekkende beweging door de bergen om de N zou uitvoeren in de richting T a n d j o e n g s a r i. Deze steun kon worden verzekerd tot aan de vert. 06 (aangezien de Bt door het berg-

terrein niet verder naar voren kon dan ongeveer vert. 96. Hierna zou de taak worden overgenomen door de inmiddels langs de Postweg naar voren verplaatste K Bt (eveneens van A.5 Veld).

2e. Bt 10,5 Hw. toegevoegd aan 1-3 RI, welk bataljon in vier colonnes evenwijdig aan de Postweg zou oprukken.

3e. Bt 7,5 Bg. in reserve bij 1-9 RI.

4e. 3-6 RVA en K-Bt (tot het tijdstip waarop zij rechtstreekse steun moest verlenen aan Inf.V) bestemd voor algemene opdrachten. Hiertoe werd een groot aantal vuurconcentraties voorbereid, waarvan sommige volgens een „tijdschema”, andere op aanvraag zouden worden afgegeven. Voorts werd een vuurwalsondersteuning geprojecteerd voor 3-6 RVA. Deze vuurwalsondersteuning volgde ongeveer het Postwegtracé, zodanig dat de veldversterkingen, welke van weerszijden de weg bestreken hier geheel in vielen. Zij bestond uit 33 lijnen, breed 150 m. per minuut 50 m naar voren verspringend; het per lijn af te geven aantal schoten bedroeg 2 per stuk/min. Een vuurdichtheid derhalve van $1,5 \times 0,5 \times 8 \times 2 = 12$ schoten per ha. Aan de hand van een maquette van de Postweg en

omgeving, kon het beloop der vuurwalsondersteuning worden vastgesteld. De dichtheid der vuurconcentraties bedroeg ong. 16 sn/ha.

Aan alle BatCn werden doelenlijsten en schetsen van het vuurplan verstrekt.

Wij verwijzen naar de overzichtsschets met ingetekende doelen en het tijdschema zoals dit was voorbereid en zoals e.e.a. in werkelijkheid is verlopen.

Gedurende de gehele morgen en een gedeelte van de middag was een Auster vliegtuig voor waarneming in de lucht. Door aanvankelijk nevelig weer in de vroege ochtend kon niet overal worden waargenomen en werd het gehele tijdschema ruim een uur verlaat. In de loop van de morgen kon deze achterstand enigszins worden ingelopen.

ONTWORPEN TIJDSCHEMA DAG D.

TIJD.	A. 5 VELD.		3 - 6 RVA		"ILLEGALE" Artillerie	
	J-Bt	K-Bt	E-Bt	F-Bt	Bt 10,5 Ew.	Bt 7,5 Ew.
0600	A L L E B A T T E R I J E N I N S T E L L I N G					
0630-	Rechtstreekse steun voor Inf. V tot aan verticaal 06	M 501.	M 501.	M 501.	Rechtstreekse steun voor 1-3 RI	In reserve bij 1-9 RI
0700-0710-		K 304	R502 (vuurwals ondersteuning)	R502 (vuurwals ondersteuning)		
0800-						
0810-						
0850-		K 305.				
0900-			R 504	R 504		
0920-		Stellingveranderen.	R 505	R 505		
1000-						
1010-		R 506	R 506			
1100-						
		Rechtstreekse steun overnemen van J-Bt voor Inf.V.	Algemene opdrachten.	Algemene opdrachten.		

Het inschieten der verschillende vuren en de vuurwalondersteuning verliepen vlot. Het beoogde doel: het verdrijven van vijandelijke elementen uit de veldversterkingen werd bereikt. De colonnes van 1-3 RI onderzochten slechts in de middag op enige punten noemenswaardige tegenstand. Hierop werd vuur aangevraagd en afgegeven.

De J-Bt vuurde in het geheel niet, aangezien de waarnemer in voorste lijn vrij spoedig geen verbinding meer had met de Bt. Ook de verbinding met Inf.V was weldra geheel uitgevallen, daar de paarden welke door het bergterrein de radiotoestellen vervoerden niet mee konden komen en hierop werden teruggestuurd.

De snelle opmars.

Dag D+1 werd 3-6 RVA tot nader order uit de V-Brigade gelicht en ingedeeld bij Inf. II, welk bataljon als Divres optrad.

J-Bt werd toegevoegd aan 1-5 RI, terwijl K-Bt bestemd bleef voor algemene opdrachten. Nadat door de Genie de noodzakelijke herstel-

WERKELIJK TIJDSCHEMA DAG D.

TIJD	A. 5 VELD.		3 - 6 RVA		"ILLEGALE" Artillerie	
	J-Bt	K-Bt	E-Bt	F-Bt	Bt 10,5 Hw.	Bt 7,5 Hg.
0600-		--In stelling--	--In stelling--	In stelling--	In stng.	
0650-	In stelling	O.Pt.	O.Pt.	O.Pt.		
0655-	95352428	95221823	95321810	95411830		
0725-		M 501.	M 501.	M 501.		
0810-						
0820-			R502(vuurwals)	R502(vuurwals)		
0900-		K 304				
0910-						
0925-		K 305	R 507	R 507		
0938-						
0940-						
0950-		M 303	M 303	M 303		
1125-		--Stelling ver- andering naar 976169.				
1140-						
1150-			R 508	R 508		
1225-						
1235-					H 1251	
1340-						
1350-			R 1251	R 1251		
1410-		--Stelling ver- anderen naar 993167.				
1525-						
1535-			R 551	R 551		

Vrij spoedige verbinding met waarnemer voorste lijn en Inf V verloren;
 derhalve 1410 naar kampement teruggekeerd.

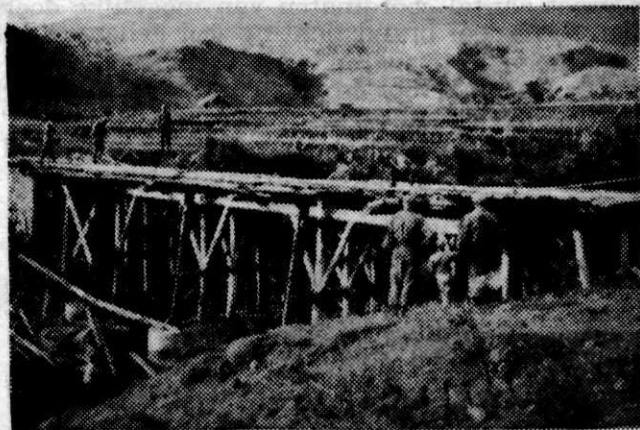
In reserve bij 1-9 RI

lingen aan wegen en bruggen waren uitgevoerd, geschiedde de verdere opmars naar Cheribon in een zodanig overrompelend tempo, dat deze stad, zonder voorafgaande inleidende beschieten, door 1-5 RI en 1-9 RI bij verrassing kon worden bezet op 23 Juli te 17.45 uur.

Bt 10,5 Hw. van 1-3 RI (welk Bataljon deels in Soemedang achter bleef voor het veilig stellen van het wegvak Soemedang — Tomo — Cheribon) ondersteunde met succes een tegenaanval, nadat uit inlichtingen was komen vast te staan, dat op Soemedang 's avonds een T.N.I. aanval zou worden uitgevoerd.

De rustdagen te Cheribon werden benut voor een grondig onderhoud van materieel en voertuigen.

Voor de actie tegen Tegal op 26 Juli werd K-Bt voor rechtstreekse steun toegevoegd aan Inf.V, Bt 10,5 Hw. voor 1-3 RI, terwijl J-Bt voor algemene opdrachten in handen van DAC bleef. De tactische opzet voor de inname van Tegal was de wegen aan de O zijde van de stad af

Afb. 1 Noodbrug gelegd door int. pioniers op de weg van Tegal over de Slamet richting Poerwokerto

te sluiten door paws, terwijl de W uitgangen zouden worden afgesloten door vuur van J-Bt. 1-3 RI zou dan van het Z uit de stad binnen trekken. Ook ditmaal echter geschiedde de opmars in een dusdanig snel tempo, dat de spits zonder al te grote weerstand te ontmoeten direct de stad binnen kon rukken en de artillerie niet meer behoefde te worden ingezet.

Tijdens de opmars Tegal — langs de Oostelijke hellingen van de Slamet — naar het gebied van Banjomas bleek, dat de geoefendheid der chauffeurs zeer bevredigend was. Hoewel de gevolgde weg vele zeer stijle hellingen en inderhaast herstelde bruggen bevatte, kon de art zeer wel het tempo bijhouden zonder uitvallers. Slechts een stuk van 3-6 RVA kanteelde langs de weg, waardoor een opzetdraagstuk ernstig werd beschadigd.

De bezetting van Poerwokerto op 31 Juli (Hoofdkwartier o.a. van de IIe TNI Div.) werd voorafgegaan door een inleidende beschieting (kaartvuur) van A.5 Veld. Nadat eerst de O ingang der stad 10 min onder vuur was genomen werd het vuur verplaatst naar de W ingang.

De afdeling, welke even buiten Soekaredja ter weerszijden van de hoofdweg Soekaredja—Poerwokerto in stelling stond, werd tijdens het afgeven van dit vuur van rechts en van achteren door „snipers” bestookt. Niettemin bleek bij onderzoek daags hierna, dat beide afgegeven vuren een spreidingsbeeld boden waarbij de uiterste schoten slechts 50 meter uitlagen op een totaal van ong. 300 bg's. op een afstand van ong. 5000 yards.

Uit verklaringen van inwoners van Poerwokerto is komen vast te staan, dat tengevolge van dit vuur de subversive elementen in deze stad hun voorgenomen en reeds ten dele uitgevoerde brandstichtingen staakten en in paniek vluchtten. Ook werd bereikt, dat niet meer Chine-

zen werden afgemaakt of weggevoerd, terwijl een vernielingsploeg, welke tot taak had de brug aan de W-zijde van de stad (643636) op te blazen, de benen nam en de brug zodoende gespaard bleef.

Ook voor de bezetting van Tjilitjap werd door A.5-Veld een inleidende beschieting uitgevoerd. Op grond van gegevens, door de Inlichtingendienst verstrekt waren reeds de batterijcommandanten in het bezit van een groot aantal coördinaten van mogelijke doelen. Met het oogmerk de toch reeds door brandstichting zeer gehavende stad en haar bevolking zo veel mogelijk te sparen, werd uitsluitend op de N-rand van de stad op een aantal daarvoor in aanmerking komende doelen vuur afgegeven.

3-6 RVA weer bij de V-Brigade teruggekeerd, toegevoegd aan Inf.V, was inmiddels in O richting opgereden en bereikte in de nacht van 4 op 5 Augustus G o m b o n g.

Afb. 2 Tussen Banjoemas en Gombong

Consolidatie.

Na 5 Augustus, de datum waarop het „staakt het vuren” was ingegaan, was de dislocatie der B.A. als volgt:

3-6 RVA te G o m b o n g voor steun aan Inf.V.

A.5 Veld te Poerwokerto voor steun aan 1-5 RI.

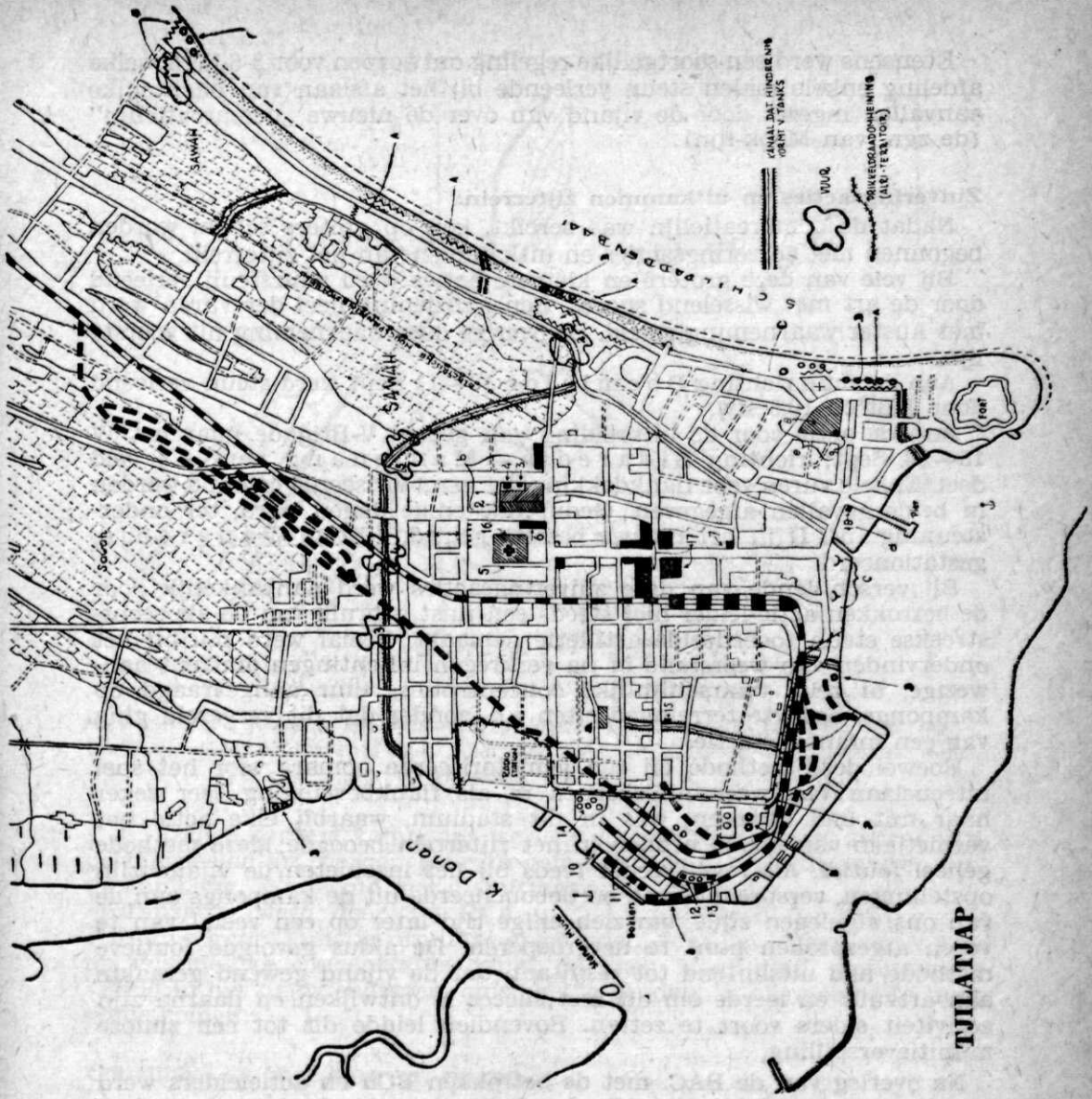
Bt. 10,5 Hw. aan 1-3 RI te Kalibagor.

Bt. 7,5 Bg. aan 1-9 RI te Poerbalingga.

De ARVA was inmiddels op het vliegveld Wirasaba gestationeerd.

Door de opmars naar het Z langs de O helling van de Slamet waren grote groepen van de IIe TNI Div. en uiteengeslagen ALRI eenheden afgesneden, welke na enige dagen trachtten uit te wijken in O richting, N van Poerwokerto.

Teneinde nu de terugvloeiende vijandelijke groepen N en NW van Poerwokerto op een afstand te houden, werd steeds een bt van A. 5 Veld, afwisselend 's morgens en 's middags in stelling gebracht in de omgeving van Poerwokerto, en een sector aangewezen waarboven een Auster met art waarnemer „patrouilleerde” die naar eigen inzicht op vijandelijke concentraties en andere lonende doelen het vuur kon openen; met succes werden op deze wijze een groot aantal vuren afgegeven. Een voorbeeld van deze „sectoren-regeling” is aangegeven in de bijlage.

- a Klapperoliefabriek (Nrs 1, 2, 3, 4) Politiebarakken
- c Kazematten
- d Politie Tentara Ladef (Nr 18)
- e T.R.I. kazerne (Nrs 8 en 9)

- A Loopgraven
- B Pijlboxen voor mitr.
- C Afstandmeter en COP
- D Wegversperring

- 1 Vroeger N.N.D.-Ind. militaire kazerne
- 3 Veldpolitie kazerne
- 5 Oefenterrein
- 6 Vroeger militair ziekenhuis
- 7 Vroeger Europese school, later Japanse kazerne
- 8 Vroeger Ned.-Ind. Art. kazerne
- 9 Wachlokaal
- 10 Droogdok (nog in constructie 22.4.43) ongeveer 330 vt x 165 vt
- 11 Herstellingswerkplaats voor schepen
- 12 Pakhuis ingesloten met prikkeldraad
- 16 Residentiehuis
- 13 Havenkantoor
- 14 Olie-installatie
- 15 Hoogspanningsstation
- 17 Markt
- 18 Politiekazerne

Eveneens werd een soortgelijke regeling ontworpen voor 3-6 RVA welke afdeling enkele malen steun verleende bij het afslaan van nachtelijke aanvallen ingezet door de vijand van over de nieuwe „demarcatieline” (de zgn. van Mook-lijn).

Zuiveringsacties en uitkammen zijterrein.

Nadat de demarcatieline was bereikt, kon op grotere schaal worden begonnen met zuiveringsacties en uitkammen van het zijterrein.

Bij vele van deze grotere en kleinere acties werd vuursteun verleend door de art met wisselend succes. Een aanzienlijk deel der vuren werd met Auster waarneming geleid. De overige door waarneming uit voorste lijn.

Aan de actie richting B o e m i a j o e 10—11 Sept werd steun verleend door J-Bt en 10,5 Hw.

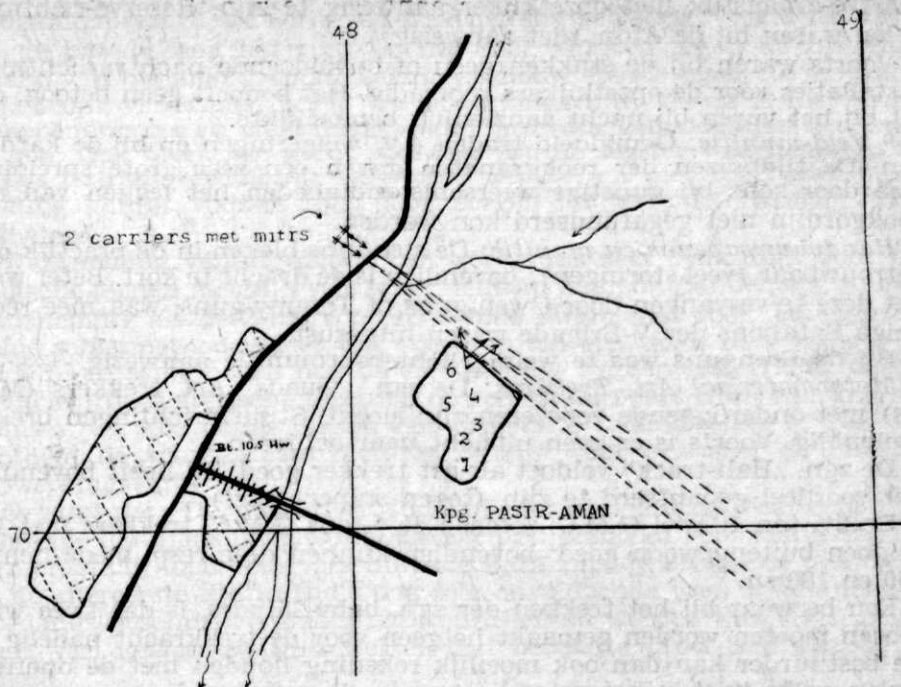
Aan de actie voor de uitbreiding van gebied V-Brigade naar het W 15—18 Sept; richting S i d a r e d j a — M a d j e n a n g n a m A.5 veld deel. Enkele vuren voor flankdekking der gemotoriseerde colonne werden in beide gevallen afgegeven. Gedurende enige dagen werd, ter ondersteuning Inf. II in het nieuwe bezette gebied, J-Bt te W a n a r e d j a, gestationeerd.

Bij verschillende van deze zuiveringsacties werd aanvankelijk door de betrokken actie-leider niet steeds een juist gebruik van de als rechtstreekse steun toebedeelde artillerie gemaakt. Veelal werd n.l. bij het ondervinden van weerstand of na verkregen inlichtingen omtrent aanwezig, of zelfs waarschijnlijke concentraties, vuur aangevraagd op kampongs, bedekte terreingedeelten e.d. zonder dat dit vergezeld ging van een infanterie-actie.

Hoewel deze methode bij een gemotoriseerde opmars voor het snel uiteenslaan van weerstandskernen of als flankbeveiliging zeer zeker haar nut had bewezen, was in dit stadium, waarbij elke actie het vernietigen van kleine benden in het zijterrein beoogde; deze methode geheel foutief. Als regel verliet reeds bij het inschieten de vijand zijn opstellingen, verspreidde zich en deboucheerde uit de kampongs aan de van ons afgelegen zijde, om zich enige tijd later op een veelal van te voren afgesproken punt te hergroeperen. De aldus gevolgde foutieve methode had uitsluitend tot resultaat, dat de vijand gewend geraakte aan artvuur en leerde om dit met succes te ontwijken en daarna zijn activiteit elders voort te zetten. Bovendien leidde dit tot een zinloze munitieverspilling.

Na overleg van de BAC. met de betrokken BCn en actieleiders werd spoedig van deze foutieve methode afgestapt en bleek, dat ook in deze fase van „uitkammen” de art mits goed gebruikt, van veel waarde kon zijn bij de ondersteuning der infanterie en wel op tweeërlei wijze:

1. Indien over onvoldoende infanterie werd beschikt om b.v. een Kampong of bedekt terreingedeelte te doorzoeken, of indien dit om andere redenen ongewenst was te doen, werd een stelsel van afsluitingsvuren met mitrs. om het object gelegd. Hierna werd door de art. met een naar voren verspringend vuur de vijand uit de kampong opgedreven en in de mitrbundels gejaagd. Deze methode werd o.a. met succes toegepast door Bt 10,5 Hw. in samenwerking met 2 carriers van 1-3 RI, zie de bijgevoegde tekening.

Met rechterstuk 6 schoten in kpg. Pasir-Aman in volgorde 1, 2, 3, 4, 5, 6. De daarop in N. richting vluchtende vijand van 10 à 15 man, werd door mitrn. uit 2 op de weg opgestelde carriers grotendeels vernietigd

2. Indien grotere kampongs werden doorzocht, kon met succes van de ingedeelde art worden gebruik gemaakt d.m.v. afsluitingsvuren om de kampong, aangevuld met afsluitingsvuren van mitrs.

Tenslotte werd door 3-6 RVA in het randgebied Gombong — Poering met gunstig resultaat opgetreden, door het leggen van vuren op vijandelijke concentraties langs de „van Mook-lijn”, wanneer de vijand in het nauw gedreven, omsingelde benden, in ons gebied te hulp wilde komen.

Conclusies en opgedane ervaringen.

Geschut: Het kanon van 9 Veld (25 pdr. met brede wielbasis) heeft gedurende de politionele actie goed voldaan, zowel wat betreft de schietvaardigheid als het rijden achter trekkers, hoewel de snelheden gedurende de opmars veelal noodzakelijk ver boven de max. toegelaten snelheid uitkwam. De slechte toestand der wegen en de genoemde hoge snelheid hadden geen noemenswaardige invloed op de richtmiddelen, lekke pakkingen kwamen niet voor.

De vuurmonden met smalle wielbasis (zgn. baby-25 pdrs.) voldeden minder. De stabiliteit is aanzienlijk geringer en zodoende de kans op kantelen groter. Bij het kantelen van een dezer vuurmonden werd het opzetdraagstuk ernstig beschadigd. Per Bt dient dan ook minstens een

reserve-draagstuk met opzetkijker aanwezig te zijn. Reserve-richtmid- delen waren bij de Afdn. niet aanwezig.

Voorts waren bij de stukken geen of onvoldoende nachtverlichtings- installaties voor de opzetkijkers voorradig. Het behoeft geen betoog, dat dit bij het vuren bij nacht aanzienlijk bemoeilijkte.

9 Veld-munitie: Gemiddeld traden 4 % weigeringen op bij de kardoe- zen. De tijdbuizen der rookgranaten gaven een zeer grote spreiding, waardoor zelfs bij gunstige weersomstandigheden het leggen van een rookgordijn niet gegarandeerd kon worden.

Handvuurwapenen en munitie: De stenguns bleken in de practijk niet betrouwbaar (veel storingen); bovendien is de dracht te kort. Beter ware het deze te vervangen door Owen-guns of Tommy-guns, waarmee reeds enige Bataljons der V-Brigade waren uitgerust.

Bij de Brenguns was te weinig lichtspoormunitie aanwezig.

Motormateriaal Art. Trekkers: De zgn. „Quads” Art. trekkers (Mor- ris) met onderliggende voorveren zijn slecht. Stuurinrichtingen breken veelvuldig. Voorts is er geen uitzicht naar achteren.

De zgn. „Half-track” voldoet als art trekker goed. Zij heeft bovendien het voordeel gepantserd te zijn (tegen sniper-vuur!)

De 2½ ton 10-wiel G.M.C. zomede de 4-tons G.M.C. trekkers met lier voldoen buitengewoon goed; bovendien kunnen deze resp. mede nemen 150 en 180 sn.

Een bezwaar bij het trekken der zgn. baby-25 pdrs, is dat twee wiel- sporen moeten worden gemaakt hetgeen voor de trekkracht nadelig is. De bestuurder kan dan ook moeilijk rekening houden met de oneffen- heden welke juist in het spoor liggen van de vuurmond.

3-Tonners met smalle banden en tweewiel-aandrijving voldoen alleen op harde wegen. In het terrein en op secundaire wegen zijn zij onbruik- baar. **Alle militaire voertuigen dienen vierwiel-aandrijving te hebben.**

De Weapon-carriers hebben uitstekend voldaan. Zij hebben hetzelfde draagvermogen als de ¾ tonner doch zijn veel handiger van carrosserie- constructie. De nieuwe jeeps, hoewel lichter dan de oudere „uitgave” zijn niettemin goed, ook voor ruw terrein.

Een bezwaar bij de Afd 3-6 RVA was, dat hierbij zeven merken voer- tuigen aanwezig waren. Dit is een nadeel, temeer daar er voor Morris en Bedford in het geheel geen onderdelen beschikbaar waren.

Transport per paard werd nimmer toegepast, ook niet in bergterrein.

Verbindingen: In de Ind. terreinen zijn de radiotoestellen No. 18 en 38 onbetrouwbaar en derhalve niet te gebruiken. Dit leverde vooral voor waarneming vanuit voorste lijn vele moeilijkheden op. Het alter- natief, n.l. gebruik van de radiotoestellen No. 19 en 22 had als nadeel dat deze toestellen veel te zwaar zijn en niet mee kunnen komen. Bij een actie werden dragers voor het vervoeren dezer radiotoestellen ingedeeld. Hiervan waren er ongeveer 6 per toestel nodig, welke zeer onverschillig met de toestellen omgingen. Het ideaal voor art waarne- ming vanuit voorste lijn, n.l. een kleine, bedrijfszekere en tevens gemak- kelijk mede te voeren radiotoestel is niet aanwezig. (b.v. de BC 1000).

Voorts zijn de radiotoestellen niet „tropical-proof”, waardoor zij veel van vocht te lijden hebben. Ook de telefooncentrales bleken gevoelig voor vocht te zijn.

Waarneming enz.: Een zeer groot deel van de vuren werd afgegeven met Auster waarneming. Dit is bij enigszins redelijke weersomstandig-

heden de meest ideale vorm van waarneming gebleken. Vooral ligt reeds bij de tweede laag het vuur op het doel, hetgeen tegen de Inheemse vijand van het aller grootste belang is, daar deze als regel, na langzaam inschieten, verdwenen is bij het uitwerkingsvuur. Voorts is met luchtwaarneming een ev. vluchtende vijand met vuur gemakkelijke te achtervolgen. Ook bleek een groot voordeel van de Auster waarneming, dat steeds de radioverbinding uitstekend werkte, en niet zoals met waarneming vanuit voorste lijn, door bergen en terreinen nadelig werd beïnvloed.

Waarneming vanuit voorste lijn werd vaak zeer bemoelijk door het Indische terrein met zijn vele schermen van kampongranden etc. Andere waarneming als de 2 hiervoor genoemde kwam niet voor. De ingewikkelde schietmethoden met vele coëfficiënten etc., zoals deze vroeger bij de K.L. en soms heden nog bij het K.N.I.L. worden onderricht, mogen wellicht in een statische toestand op een W Europees front hun merites hebben; bij alle acties bleken het principe „Visualize line of fire” en vlotheid de voornaamste factoren te zijn voor een snel en effectief uitwerkingsvuur.

Organisatie: De definitieve indeling der zgn. illegale batterijen bij sommige bataljons is niet in alle opzichten geslaagd gebleken. Deze btn zijn ontstaan toen door verschillende Bataljons (waarvan de uitrusting in de allereerste tijd in Indië nog zeer onvoldoende was) in vijandelijke goedangs geschut werd aangetroffen. Hiervan werden met eigen personeel, veel lofwaardig initiatief en zelf bedachte procedure btn. geformeerd.

Niettemin zal organieke indeling van deze art. onder een BAC. meer rendement afwerpen. Zij kan dan naar behoefte worden ingedeeld en het personeel kan uniform met andere artillerie eenheden worden opgeleid, zodat zij met andere art. kan samenwerken, personeel kan worden

BOEKBESPREKING

TUSSEN SAWAH'S EN BERGEN. Het leven van de soldaat in de Tijgerbrigade. Druk N.V. „De Locomotief”, Semarang.

De T.-Brigade, welke op 15 Januari 1946 op Malakka werd opgericht, ving in Maart d.a.v. haar taak te Semarang aan. De geschiedenis en de lotgevallen dezer brigade zijn in het tijdperk waarover dit boek handelt (van de oprichting tot Maart 1948) dan ook ten nauwste met die der stad Semarang verbonden.

Het zijn echter niet alleen historische doch ook vriendschapsbanden die de Semarangse burgerij en de brigade met elkaar verbinden. Zulks moge blijken uit het verschijnen van dit boek dat dank zij de medewerking van alle bevolkingsgroepen der burgerij mogelijk werd gemaakt.

De inhoud bestaat uit bijdragen, w.o.

tallose fraaie foto's en tekeningen, van de leden der brigade, waarin alle facetten van het leven van de soldaat in Indonesië en tevens diens veelzijdige taak aldaar, worden belicht.

Voor allen, die tot de brigade behoren of hebben behoord zal dit boek, waarin humor en uitingen van diepe ernst en bezinning elkaar afwisselen, een kostbaar bezit betekenen.

Moge dit boek er toe bijdragen — waar nodig — het begrip en de waardering voor de mannen overzee te verlevendigen of op te wekken. Moge het ook de eerbiedige herinnering wakker houden aan allen aan wie het is opgedragen, n.l. aan allen die — zoals op één der eerste bladzijden staat vermeld — „wij achterlieten tusschen de groene heuvelen op het erekerkhof te Semarang aan de voeten van het Kruis in de handen van God”. v. d. B.

omgewisseld etc. Te adviseren ware dan ook, dat na demobilisatie van de betrokken bataljons de illegale art niet bij overdracht van materieel aan het volgende bataljon wordt verstrekt; doch weer bij de „legale” art., waar zij thuis hoort, terugkeert.

Nabijverdediging: In drie gevallen werd een in stelling staande bt door vijandelijke elementen rechtstreeks aangevallen. Deze aanvallen konden met succes worden afgeslagen, waar steeds de nabijverdediging goed was georganiseerd.

Opstelling BAC.: Gedurende de opmars bevond het BACo., omvattende 1 jeep, waarin BAC. met Kapt toeg. en 1 weaponcarrier, waarin chauffeur en telegrafist met radiotoestel no. 19, zich in de zgn. „verkleinde Gevechtsstaf” in de onmiddellijke nabijheid van de BrigC achter de voorhoede. Dit is noodzakelijk aangezien bij gemotoriseerd optreden vaak onvoorziene aspecten van snel doorstoten enz. zich voordoen en deze moeten worden uitgebuit. De hiermee verband houdende wijzigingen ook voor de taak en inzet der art, in het aanvankelijk plan moeten zo spoedig mogelijk worden verwerkt, hetgeen alleen bij deze opstelling mogelijk bleek.

BIJLAGE

BAC. V-BRIGADE

Nr.: 50 A zeer geheim/zeer veel speed.

Bijlage(n):

Kaartblad Poerwokerto

		TE VELDE, 10 Aug. 1947.			
		12 Aug.	13 Aug.	14 Aug.	15 Aug.
		in stelling van — tot —			
SECTOR I.	Hr. kh. 280°	10.00			14.00
	stellingvt. 63-64	12.00			16.00
J-Bt.					
SECTOR II.	Hr. kh. 320°	14.00		14.00	
	stellingvt. 64-65	16.00		16.00	
K-Bt.					
SECTOR III.	Hr. kh. 355°		14.00	10.00	
	stellingvt. 65-65		16.00	12.00	
J-Bt.					
SECTOR IV.	Hr. kh. 40°		10.00		10.00
	stellingvt. 65/66-64		12.00		12.00
K-Bt.					

Opm.: Onder voorbehoud van ev. steun op verzoek C.-1-5RI zal Maandag 11-8-'47 besteed worden aan onderhoud materieel en rust voor de troep.

A a n:	exn.	De BAC. V-Brigade, De Luitenant-Kolonel,
Brigade cdt.	1	
BAC.	2
Chef Staf	1	
C.-1-5-RI	1	
C.-A.5-Vd.	3	
ALO.	1	
Hfd. Ktr. Opn.	1	
HID.	1	
C.-Arva (lt de Vogel)	3	
HE/Th.		

HET BATALJON INFANTERIE IN HET GEVECHT

door J. H. COUZY, *Luitenant-Kolonel van de Gen. Staf,*
Leraar aan de Hogere Krijgsschool.

(*Vervolg van blz 163*)

II. Het bataljon in de aanval. (*Vervolg*)

De analyse van de vijf bekende factoren leidt tot het volgende:

Opdracht

De tijd, beschikbaar voor voorbereiding, is zeer kort, zodat een minitieuze voorbereiding tot in alle details niet uitvoerbaar is. Een zo economisch mogelijke coördinatie van de beschikbare middelen is niet mogelijk, zodat de krachten volkomen geconcentreerd moeten worden ingezet.

Daarnaast liggen de te bereiken gevechtsdoelen verspreid over een breedte van 2000 m, zodat zij niet tegelijkertijd in één aanval kunnen worden bereikt. Een keus moet worden gedaan waar de eerste aanval zal worden ingezet, welke keus zal gaan tussen een aanval op Notsel of een aanval op Couwelaer.

Vijand

Bekend is dat de vijandelijke opstelling een beperkte diepte heeft, maar behoudens over zijn voorste opstelling wordt over nagenoeg geen verdere gegevens beschikt. Teneinde bij het binnendringen in de vijandelijke stelling te kunnen optreden tegen onvoorziene moeilijkheden (nog onbekende weerstanden — eventuele tegenaanvallen) is een concentratie van krachten, alsmede een groepering in de diepte noodzakelijk, welk laatste eveneens wordt vereist voor de voortzetting van de aanval uit Notsel op Couwelaer of omgekeerd. Aangezien het een vijandelijke achterhoede betreft, zal de vijandelijke afweerkracht op de aangewezen naderingswegen i.c. langs de kwg Ginniken/Strijbeek het sterkst zijn, terwijl daar ook de kans op een voorbereide beperkte tegenaanval het waarschijnlijkst is. Een aanval in de richting van Notsel heeft de vijand te Couwelaer op zijn flank.

Terrein

Overall is het terrein zeer geschikt voor de aanval. Het is niet te zeer bedekt, maar ook niet open. Door de verschillende heggen en boommaskers wordt de waarneming op de grond bijzonder belemmerd, waardoor eveneens het verlenen van onderlinge vuursteun door de vijandelijke steunpunten ten zeerste zal worden beperkt.

In dit terrein is dan ook het richting houden door de aanvalstroepen vrij lastig. In de richting van Notsel is de kwg de aangewezen as van beweging, maar deze maakt N van de driesprong kwgn een

grote bocht. In de richting van Couwelaer lopen enkele wegen en paden welke als zodanig kunnen dienen.

Een ondersteuning van de aanval met zw mitr is — ook reeds in de aanvang — practisch uitgesloten.

Middelen

Voor de aanval staan ter beschikking een versterkt bat, inf en twee regn 9 veld. Gelet op de eisen van concentratie en groepering in de diepte zal het aanvalsfront van het bat \pm 500 m kunnen bedragen. Het vuur van een RVA op een breedte van 500 m stellend, kunnen de ondersteunende wapens zeer zeker een zodanige aanval voldoende ondersteuning bieden.

Een bataljon kan over een diepte van \pm 2500 m in een vijandelijke stelling doordringen, alvorens zijn gevechtskracht is uitgeput en de aanval door een volgend onderdeel moet worden voortgezet. Hier liggen de te bereiken doelen max op 1000 m. Na het inzetten van de aanval op een bepaald frontgedeelte en het bereiken van een der gevechtsdoelen, zal dan het bataljon — onvoorziene omstandigheden voorbehouden — nog over voldoende gevechtskracht beschikken, daaruit de andere gevechtsdoelen in de flank aan te vallen en te nemen.

Bijkomende omstandigheden

Hoewel dekking tegen vliegtuigen niet mag worden verwaarloosd, is het bezitten van — zij het ook plaatselijk — luchtvermacht gunstig voor de operatiemogelijkheden, terwijl het de mogelijkheden van de vijand beperkt. Het feit, dat 's vijands stelling werd doorbroken, zodat eigenlijk het tijdstip der vervolging is aangebroken, zal het moreel der opmarcherende troepen stimuleren en dat van de vijand drukken.

Resumerend komt C-3-9 RI tot het volgende. Gekozen moet worden tussen een aanval op Notsel of op Couwelaer. Gezien de factoren vijand en terrein is een aanval op Couwelaer gemakkelijker dan op Notsel, zodat wordt besloten tot een aanval op Couwelaer, om na het bereiken van Lugtenburg en Kp 2 vandaar een aanval op de flank van Notsel in te zetten.

Teneinde de vijand zo lang mogelijk in het onzekere te laten, zullen tegelijkertijd vuren op Notsel en Couwelaer worden geopend, waarbij het vuur op Notsel tevens bescherming verieent aan de W flank van de aanval.

Rest nog of aan de aanval een inleidende beschieting zal vooraf gaan of niet. Aangezien de aanvalstroepen na het overschrijden van de startlijn een afstand van \pm 500 m moeten afleggen alvorens het vuur op 's vijands voorste inf opstellingen moet worden verlegd, is de hiervoor benodigde tijd tenminste 20 min. In deze 20 min. kan de art. per stuk 40 schoten doen, zodat door de beide regn dan $48 \times 40 = 1920$ proj op de vijandelijke stelling kan worden gebracht. Voor de beoogde neutralisering is zulks voldoende, zodat een inleidende beschieting achterwege kan blijven.

Het definitieve bevel van C-3-9 RI zal dan als volgt luiden:

GEHEIM.

C-3-9 RI
No. B
Bijlage: (een)

Ex. no.
cp, 22 Maart 1948
2000

Operatiebevel voor 23 Maart.

1. Vijand en eigen toestand.

Zie hiervoor het reeds vermelde.

2. Eigen voornemens.

Zo snel mogelijk de vijandelijke weerstanden breken en oprukken naar Meerle.

3. Opdracht 3-9 RI.

3-9 RI, versterkt met een cie zw mitr en 2-3 RPdA en gesteund door 7 en 9 RVA en een pel mr van 11, zal de aanval inzetten in het vak van 3-4 RI.

Te bereiken doelen: Kp 8 kwg Ginniken/Strijbeek, Lugtenburg en Kp 2 kwg Ulvenhout/Rakens.

4. Neventroepen.

Zodra ons bat Notsel is binnengedrongen zal 3-1 RI de aanval hervatten W van de Mark ter bereiking van de Drie Zwaantjes.

5. Aanvalsplan.

Het bataljon zal de aanval inzetten op Couwelaer om na het bereiken van Lugtenburg en Kp 2 kwg Ulvenhout/Rakens met de cien in tweede lijn een aanval in te zetten op Notsel.

6. Uitvoering van de aanval.

I. Op Couwelaer.

A. Groepering.

a. Twee voorciën

W: 1 cie versterkt met een groep 6 tp en een groep inf pn;

O: 2 cie versterkt met een groep 6 tp en een groep inf pn.

b. In tweede lijn

3 cie, versterkt met een groep 6 tp en 4 cie onderscheidenlijk 400 m achter 1 en 2 cie.

c. Aanvalsvakken

1 cie W grens kwg en landweg naar Lugtenburg, frontbreedte 250 m;

2 cie O grens Km-voetpad-O rand Couwelaer, frontbreedte 200 m.

d. Peloton carriers

Nabij Roskam, gereed om op mijn bevel langs kwg op te rukken naar Kp 2.

e. Mr van 8

In stelling Z van Steenstraat, vuurgereed 23 Maart U min 60.

Waarnemers bij 1 en 2 cie.

Verandert op mijn bevel van stelling naar Lugtenburg.

B. Gevechtsdoelen.

1 cie Lugtenburg.

2 cie driesprong kwg/halfharde weg en Z daarvan;

3 cie Z van Couwelaer;

4 cie Couwelaer.

Peloton carriers Kp 2 kwg Ulvenhout/Rakens e.o.

C. Snelheid van oprukken.

100 m in 5 min.

D. Gereedstelling.

1 en 2 cie ZO van kwg.

3 en 4 cie NW van kwg.

E. Startlijn.

Landweg langs Beekhoek.

II. Op Notsel.

A. Groepering.

a. Een voorcie

3 cie versterkt met een groep 6 tp.

b. In tweede lijn

4 cie.

c. Mr van 8

In stelling omgeving Lugtenburg.

Waarnemers bij 3 en 4 cie.

B. Gevechtsdoelen.

3 cie Notsel tot Kp 8.

4 cie complex bij Kp 7.

C. Gereedstelling.

N van Lugtenburg.

D. Startlijn.

Landweg ZW van Lugtenburg.

7. Vuurplan.

Zie bijlage,

8. Consolidatie.

1 cie } op de gevechtsdoelen Couwelaer, elk dan
2 cie } versterkt met een pel zw mitr.

3 cie } op de gevechtsdoelen Notsel, 3 cie dan
4 cie } versterkt met een pel zw mitr.

Peloton carriers Kp 2 kwg Ulvenhout/Rakens e.o.

Afsluitingsvuren.

Zie vuurplan.

9. 2-3 RPdA.

De afdeling zal met twee batterijen de flanken van de aanval op Couwelaer beschermen, welke batterijen in sectie echelons voorwaarts van stelling veranderen langs onderscheidenlijk de landweg naar Lugtenburg en Km-voetpad naar Couwelaer.

Afdeling (min twee batterijen) voorlopig bij School te Ulvenhout, rukt op mijn bevel op naar complex Kp 7. Na het bereiken van de gevechtsdoelen te Couwelaer van de oprukkende batterijen een sectie naar Kp 2 kwg Ulvenhout/Rakens en een sectie bij 2 cie. De linkerflank van de aanval op Notsel wordt beschermd door een dezer batterijen, welke na het bereiken van Notsel bij 3 cie.

10. Zw mitr.

Bij school te Ulvenhout, gereed om op mijn bevel pelotonsgevijs op te rukken naar de onder 8 vermelde onderdelen.

11. Innemen gereedstelling.

Verzamelaarsplaats N van Bieberg.

Gereedstelling wordt ingenomen in de nacht 22/23 Maart. Marsweg: kwg Ginniken/Ulvenhout; punt van splitsing driesprong Steenstraat.

Marsorde: pel mr van 8, versterkte 1, 3, 2 en 4 cie, carrierpeloton, 2-3 RPdA, zw mitr.

Gereedstelling moet zijn ingenomen op U min 30.

12. Administratie.

a. Voeding

Ieder neemt mede ingeblikt rantsoen. Zodra 3 en 4 cie op hun gevechtsdoelen opvoeren van warme drank volgens bevelen opv bat commandant.

b. Munitie

Voor elk wapen normale uitrusting medevoeren. Zodra een onderdeel op zijn gevechtsdoel, wordt daarvoor munitie aangevoerd volgens bevelen opv BC.

e. Bat hpp

.....

d. Krijgsgevangenen

.....

13. Verbindingen.

Normaal.

Seinen:

.....

cp.

School te Ulvenhout.

Ik bevind mij achter 1 cie.

14. Uur U is 0645.

<i>Ter uitvoering aan:</i>	<i>ex no.</i>	De Luitenant-Kolonel, Commandant 3-9 RI,
C-St Cie	4	Handtekening
C-1 Cie	5	(Naam)
C-2 Cie	6	
C-3 Cie	7	
C-4 Cie	8	
C-Ost Cie	9 t.m. 12	
C-mitr Cie	13	
C-2-3 RPdA	14	

Ter inlichting aan:

C-8 I Brig	15 t.m. 17
C-3-1 RI	18
C-3-4 RI	19
DAC-3 Div	20 t.m. 23

Zowel in omvang als in de regeling der voorbereide vuren is dit vuurplan veel eenvoudiger dan in het eerste besproken geval van de aanval op Milbeck Hübeck Heitzerend en wel om verschillende redenen.

Allereerst wordt er geen inleidende beschieting gehouden, waardoor de phase I in het vuurplan komt te vervallen. Voorts heeft de vijand zich eerst zeer kort ter verdediging ingericht, terwijl zijn opstellingen een beperkte diepte hebben. De aanval geschiedt dus over een beperkte diepte, waarbij van een krachtige voorbereide vuurondersteuning over een lange afstand — dus gedurende geruime tijd — geen sprake behoeft te zijn. In verband met het bekend zijn van slechts bepaalde vijandelijke opstellingen zijn de voorbereide vuren tot die opstellingen beperkt. Het automatisch doen bevuren van terreingedeelten, waarvan niet bekend is of zich daarin ook vijandelijke weerstanden bevinden, is niet economisch en zou vooral in dit geval tot ontoelaatbare munitieverspilling leiden. Evenwel zullen zich gedurende de aanval verscheidene onverwachte vijandelijke weerstanden voordoen, welke onmiddellijke bestrijding of neutralisering voor de aanvallende infanterie van het grootste belang is. Voor dit laatste is dan 9 RVA als regiment voor rechtstreekse steun het aangewezen onderdeel. Door zijn waarnemers bij de voor-

Bijlage, behorende bij het operatiebevel voor 23 Maart van C-3-9 RI van 22 Maart 1948; 2000 no.B

No.	Wapens	Phase	Doelen	Tijden	Tempo	Opm.
1	7 RVA 9 RVA mr 11 mr 8-3-4 RI mr 8-3-9 RI	II	Complex Kp 7 kwg Couwelaer en Z daarvan Notsel Lugtenburg Anneville	U tot Appel id. id. id. id.	2	bg
2	7 RVA 9 RVA mr 11 mr 8-3-4 RI mr 8-3-9 RI	III	Lugtenburg en N daarvan Notsel Complex Kp 7 kwg	Appel tot Appel + 6 id. id.	2	bg
3	7 RVA 9 RVA mr 11 mr 8-3-4 RI mr 8-3-9 RI	III	Notsel { Kp 2,3 kwg Couwelaer/Ra- kens. Veelsprong NW ht 7,2 Complex Kp 7 kwg Driesprong 400 m ZO Lug- tenburg	Peer tot Peer + 6 Noot tot Noot + 6 Kers tot Kers + 6 Peer tot Peer + 6 Citroen tot Citroen + 6	2 5 2	bg
4	7 RVA 9 RVA mr 11 mr 8-3-4 RI mr 8-3-9 RI	IV	{ Kp 8 kwg Ulvenhout/Strij- beek { Kp 2,3 kwg Couwelaer/Ra- kens Veelsprong NW ht 7,2 Driesprong 400 m ZO Lug- tenburg	Bes tot Bes + 6 Noot tot Noot + 6 Kers tot Kers + 6 Citroen tot Citroen + 6	5	bg

C-1 Cie geeft Appel, Kers en Citroen

C-2 Cie " Noot en Kers

C-3 Cie " Peer en Bes

Waarnemers van 9 RVA bij 1, 2 en 3 cie.

compagnieën en de 3 Cie kan 9 RVA onmiddellijk ingrijpen tegen elk doel waartegen zulks noodzakelijk is. Aangezien deze doelen zich gedurende de gehele aanval veelvuldig en voortdurend zullen voordoen, is 9 RVA grotendeels uit het voorbereidend vuurplan gelaten. Zou dit laatste niet zijn geschied, dan zou hij toch — tengevolge van het voortdurend ingrijpen tegen zich plotseling voordoende doelen — verscheidene dezer voorbereide vuren niet kunnen afgeven, terwijl bovendien het toelaatbare tempo zou worden overschreden. Dientengevolge neemt hij alleen deel aan de voorbereide vuren gedurende de nadering en de consolidatie.

Hetzelfde geldt voor het peloton nr van 8.

Uit de BUITENLANDSE VAKPERS

VERDEDIGING VAN STEDEN

De Amerikaanse Luitenant Kolonel R. C. Williams Jr. geeft een beschouwing over dit onderwerp. In de geschiedenis komen ontelbare voorbeelden voor, dat om steden en dorpen gestreden werd. Steden waren eeuwenlang de ruggegraat van de verdediging en ook in de wereldoorlogen is veel strijd in deze bewoonde oorden gevoerd. Ze blijven de gevaarlijkste en taaiste gevechtsdoelen, waarin ook de gevechtshandelingen van tanks beperkt zijn. De steden zijn gemakkelijk te bombarderen of onder vuur te nemen en men kan er uitvoerige inlichtingen over inwinnen, maar niettegenstaande deze zwakke factoren kan de stad een machtige defensieve positie innemen. Cassino bevestigde weer duidelijk, dat bombardementen een stad tot een onherkenbare massa puin kunnen veranderen, zonder dat haar defensieve waarde verloren gaat. De Russen beweren, dat Stalingrad door de zware bombardementen in vele opzichten defensief sterker was geworden. De puinhopen belemmerden sterk de vrije beweging van het vijandelijk pantserwapen, waarbij bovendien nog de moeilijker bevelvoering en verbinding voor de Duitsers kwam. Indien men de steden tot sleutelposities wil bestemmen, moet een rechtstreekse aanval daarop voor de vijand noodzakelijk zijn en de stad moet niet zonder groot bezwaar voorbij te trekken zijn. De grootte van een stad is geen beslissende factor voor haar verdediging. Beslissende factoren zijn haar aardrijkskundige ligging; haar economisch belang en haar gehele opbouw. Ligt ze op hoog gelegen gronden, zodat ze bepaalde terrei-

nen beheerst? Of aan een hoofdweg of belangrijke waterweg? Beschikt ze over belangrijke hulpbronnen voor de oorlog of is ze een belangrijk industrieel centrum? Heeft ze veel gebouwen van sterk weerstand biedend materiaal? De brandbaarheid is ook een grote factor. Stevige gebouwen kunnen tot een „tank-proof” centrum worden ingericht. Eigen werken en bewegingen worden in een bewoond oord goed gemaskeerd. Daardoor zal een vijand zijn munitie veelal verspillen en zijn krachten verkeerd gebruiken.

Steden kunnen 's vijands bewegingen ook zeer goed vertragen, daar deze niet weet welke sterkte hij tegenover zich heeft. De kelders, voorbereide schuilplaatsen en riolen geven beschutting tegen bombardementen. De verdediger zal dus in geen geval gedecimeerd worden. De rechtstreekse ondersteuning van de aanvaller zal na het binnenkomen van de stad spoedig sterk moeten worden beperkt, anders worden de eigen verliezen te groot. Ook zijn vermogen om te manoeuvreren wordt hier sterk beperkt.

Luitenant Kolonel Williams geeft daarna een voorbeeld van stadsverdediging (zie schetsen 1 en 2). De hoofdweerstandslijn en de rayongrenzen van bataljons en compagnieën worden vastgesteld. Deze grenzen zijn goed zichtbaar, doordat ze langs straten lopen. De verdeling in bataljonsvakken verzekeert voldoende diepte, onderlinge ondersteuning en algemene bescherming van de stelling. Daar de rand van de stad de aangewezen lijn is voor vijandelijk artillerievuur zou de hoofdweerstandslijn daar eigenlijk niet moeten liggen.

Maar als men die midden door de stad legt, wordt het schootsveld voor de automatische wapens een te moeilijk vraagstuk en krijgt de vijand gelegenheid zich in de stad te nestelen. In het voorbeeld wordt de hws nog ten dele door de buitenwijken genomen, maar men zal verschillende gebouwen, muren, heggen, enz. moeten opruimen. De meeste troepen in de hws bezetten hun stellingen zo laag mogelijk om een maximum bestreken ruimte te verkrijgen. Op de verdiepingen der huizen worden sluipschutters geplaatst. Waar de vakgrenzen op kruispunten van straten samenkomen, wordt de onderlinge ondersteuning der eenheden verzekerd. In de verdedigingsvakken der kleine eenheden wordt ook de onderlinge steun nauwkeurig vastgelegd. De hogere leiding is zeer moeilijk, door gebrek aan waarnemingsmogelijkheden en de bezwaren om de verbindingen te onderhouden. De centralisatie is hier dus de beste oplossing.

Men moet niet denken, dat ieder gebouw bezet zal worden. Men moet bepaalde gebouwen inrichten voor een sterke verdediging. Verschillende van die elkaar steunende gebouwen tezamen vormen een weerstandskern. Die gebouwen moeten een behoorlijk

schootsveld hebben, elkaar kunnen steunen en stevig zijn gebouwd. De Duitsers gebruikten in Rusland o.a. kerken en spoorwegstations als weerstandskernen, die sterk waren gebouwd en goede waarnemingspunten boden. De weerstandskernen worden over de diepte van de stad verdeeld. Een telefoonkantoor is voor de vijand een belangrijk gevechtsdoel en wordt dus in een kern opgenomen. De verdediging van een weerstandskern moet aan alle kanten kunnen plaats vinden en indien één van de kernen door de vijand genomen is, moet men vanaf de andere kernen onmiddellijk hierop een geconcentreerd vuur kunnen afgeven.

In het voorbeeld was een regiment belast met de verdediging. Het reservebataljon stond gereed om tegen iedere binnendringende vijand een tegenaanval te doen en bevond zich in beschutte gebouwen en kelders. Gedekte naderingswegen werden gemaakt door muren door te slaan, waardoor men voorkwam, dat reeds grote verliezen werden geleden bij het oprukken voor de tegenaanval. In Stalingrad werden ook riolen gebruikt als naderingsweg.

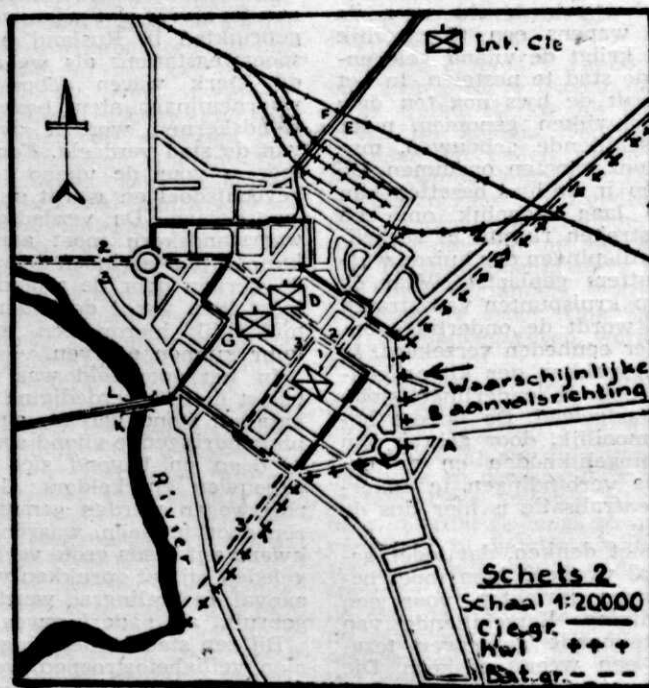
Bij een stadsverdediging onderscheidt men veiligheidstroepen, verdedigers en reservetroepen. De veiligheidstroepen

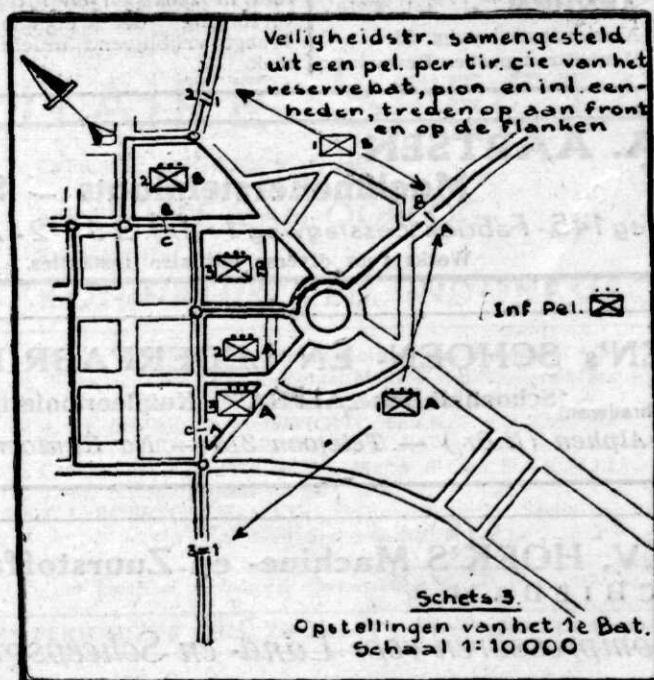
sluiten de toegangswegen af (zie schets 3). Wegversperringen, mijnen, kazematen, enz. worden door alle troepen aangelegd. Tankbarricades worden gemaakt door middel van grote kraters in de straten, omvergeworpen voertuigen, stalen balken van verwoeste gebouwen, enz. Iedere versperring moet onder vuur genomen kunnen worden.

Het vraagstuk der burgerbevolking is ook belangrijk, omdat de militaire autoriteiten zorg moeten dragen voor voeding, drinkwater, geneeskundige zorg, enz. In dit geval worden alle burgers geëvacueerd, omdat men zeker wil zijn, dat de militaire maatregelen niet worden tegengewerkt en ook om bevrijd te zijn van burgeradministraties. Het plaatselijk telefoonsysteem werd overgenomen en aangevuld door een militair draadsysteem zoveel mogelijk ondergronds. Alle lijnen werden in drievoud gelegd langs verschillende wegen. Verder werd een ordonnanssysteem ingesteld, daar pyrotechnische seinmiddelen veelal onbruikbaar blijken door rook en stof. Ook radio is in een stad dikwijls onbetrouwbaar. De ordonnansen moeten nauwkeurig op de hoogte zijn van de ligging der cpn; ook 's nachts moeten ze die kunnen vinden. Omdat de aanvoer gedurende het gevecht zeer

moelijk is moet iedere weerstandskern beschikken over voldoende hoeveelheden munitie, levensmiddelen, water en medicamenten.

Een goed vuurplan is van het hoogste belang. In dit geval kreeg ieder infanteriebataljon de beschikking over een peloton tankdoelgeschut van 57 mm, een peloton 105 mm houwitser op motoraffuit en een peloton pioniers. Ge-centraliseerde artillerie wordt zodanig opgesteld, dat ze in iedere bedreigde richting vuur kan afgeven. De weerstandskernen hebben hier een bezetting van één peloton infanterie met twee mortieren en twee stukken pantserdoelgeschut. In niet bezette gebouwen worden boobytraps gelegd of ze worden vernield. Voor het geschut worden wisselstellingen uitgezocht, om bij iedere bedreiging te kunnen medewerken. Machinegeweren moeten de weerstandskern aan alle kanten bestrijken. De versterkingswerkzaamheden gaan dag en nacht door, waartoe het personeel in twee ploegen wordt verdeeld. De ene helft bewaakt en werkt, de andere helft rust. De waarnemingsposten zijn in de regel verdubbeld, want de vijand kan deze door vuur of rook buiten werking stellen. Men neemt een toegangsweg dus vanaf twee verschillende punten waar.

Het vuurplan beoogt een beschermend vuurgordijn rondom de gehele stad. Bovendien heeft het bataljon een beschermende strook van vuur meer naar voren. Bij het geschut worden de nodige vuurvoorbereidingen getroffen.

De infanterie legt mijnen, maakt draadversperringen en andere hindernissen, barricades, kazematten, maskeringswerk, schijnopstellingen, enz. De vuren moeten zoveel mogelijk verrassend zijn. In de draadhindernissen worden lege blikjes opgehangen om 's vijands nadering te verraden. Tegen pantservoertuigen worden hinderlagen ge-

legd. Buiten de stad worden doorlopende verkenningen gedaan, opdat de verdediger niet verrast zal worden. Voor de verdediging van een bewoond oord is een gedetailleerde „planning” noodzakelijk, waarbij ook een doorlopende acht geven op kleinigheden van het hoogste belang is. Ook in de toekomst zal men steden met groot succes kunnen verdedigen. Maar de infanterist moet de principes van die verdediging goed kennen en doorgronden. Dit is een noodzakelijk deel van zijn militaire opleiding.

Marine Corps Gazette 1948-09.

Het statie-portret van HARE MAJESTEIT behoort in ieder huis

Schitterende kleurenreproductie, naar het schilderij van Max Nauta (waarover de Koningin Hare tevredenheid betuigde). Afm. 58 x 93 cm. Kunstdruk-papier. PRIJS F 12.50 - N.V. ILLUSTR - DE BILT

Bestel vóór 30 April, dan ontvangt U als premie een fraai portret van Willem de Zwijger.